

SOUKROMÁ VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ ZNOJMO s.r.o.

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb**

**Vývoj tuzemské veřejné správy v druhé polovině
20. století: Správa ve specifickém pohraničním
mikroregionu Dyje**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Marcel KŘIŽKA**

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Markéta SANALLA

Znojmo, 2016

Prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval sám a na základě pokynů svého vedoucího práce PhDr. Markéty Sanalla a že jsem uvedl všechny použité zdroje.

Ve Strachotících dne 26. 4. 2016

.....

Marcel Křížka

Poděkování

Tímto bych velice rád poděkoval paní PhDr. Markétě Sanalla za veškeré její cenné rady, připomínky, postřehy, odborné vedení a hlavně její pomoc, která mi byla velikou oporou při psaní této bakalářské práce. Velké díky také patří mé rodině, která mi umožnila díky zázemí a porozumění vyjít maximálně vstříc při tomto psaní, ale i celém studiu.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Marcel KŘÍŽKA
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb
Název	Vývoj tuzemské veřejné správy v druhé polovině 20. století: Správa ve specifickém pohraničním mikroregionu Dyje
Název (v angličtině)	Development of domestic public administration in second half of 20th century: administration in the specific borderline region of Znojmo

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Hlavním cílem práce bude vytvořit návrhy, které by zefektivnily výstupy veřejné správy ve vybraném mikroregionu Dyjsko a to s ohledem na geopolitické umístění regionu se specifickým vývojem správy v druhé polovině 20. století.

Postup práce:

1. Zpracujte literární rešerši na dané téma.
2. Vypracujte dotazníkové šetření.
3. Proveďte analýzu informací.
4. Vypracujte návrhy řešení.

Metody: Rešerše, deskripce odborné literatury, analýza dat.

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. BALÍK Stanislav. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009, 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
2. ČECHÁK Vladimír. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945–2004)*, Praha, Vysoká škola finanční a správní, 2004, 262 s. ISBN 80-86754-22-7.
3. POMAHAČ Richard a Olga VIDLÁKOVÁ. *Veřejná správa*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, 290 s. ISBN 80-7179-748-0.
4. STANĚK Tomáš a Adrian von ARBURG, *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945-1951*. 1. vyd. Středokluky: SUSA, 2010, 376 s. ISBN 978-80-86057-66-8.
5. VIDLÁKOVÁ Olga. *Reformy veřejné správy*. 1. vyd. Univerzita Pardubice, 2006, 140 s. ISBN 80-7194-290-1.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2015

Datum odevzdání bakalářské práce: duben 2016

Marcel KŘÍŽKA
student

PhDr. Markéta SANALLA
vedoucí bakalářské práce

doc. Ing. Dušan DOBROVODSKÝ, CSc.
garant studijního oboru

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
rektorka SVŠE Znojmo

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá tématem vývoje veřejné správy v regionu Dyje. V teoretické části práce jsou pomocí deskripce vystihnuty základní pojmy, jež se týkají veřejné správy a také fakta, která měla velký vliv nejen na utváření specifické české správy a samosprávy v tomto příhraničním regionu. V praktické části práce je popsán mikroregion Dyje. Jsou zde uvedena základní socioekonomická data o tomto mikroregionu a následně jsou zde prezentována získaná data z dotazníkového šetření, jež probíhalo právě na území mikroregionu mezi občany a úředníky, kteří jsou činní v místní samosprávě. V závěru jsou uvedeny výsledky dotazníkového šetření a následně navrhaná řešení.

Klíčová slova: veřejná správa, samospráva, mikroregion, úředníci, občané

Abstract

The bachelor thesis deals with the topic of public administration development in the region of Dyje. In the theoretical part, basic terms related to public administration are described along with facts that played a significant role not only in forming the specific Czech administration and self-government in this border area. In the practical part, the microregion of Dyje is described. The essential socioeconomic information about this region is introduced here followed by data obtained in a questionnaire survey carried out in this area among the citizens and officials of the local self-government. The conclusion presents the results of the questionnaire survey and suggests consequent solutions.

Key words: public administration, self-government, microregion, officials, citizens

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Cíl a metodika práce	9
3. Teoretická část	10
3.1 Veřejná Správa	10
3.1.1. Státní správa.....	13
3.2.2 Samospráva.....	14
3.2. Vývoj veřejné správy.....	15
3.2.2 Veřejná správa v dobách nesvobody	15
3.2.2 Reforma	23
3.3 Shrnutí teoretické části	26
4 Praktická část	27
4.1 Charakteristika zkoumaného mikroregionu Dyje.....	27
4.2 Výsledky výzkumu	30
4.2.1 Struktura respondentů	30
4.2.2 Zjištěná data.....	30
4.3. Navrhovaná řešení pro mikroregion Dyje	46
5. Závěr	49
6. Seznam použité literatury	51
7. Seznam obrázků a grafů.....	54
8. Seznam příloh	55
9. Přílohy.....	56

1. Úvod

Veřejná správa prošla v posledních dvou dekáдах zásadními změnami, které se projeví nejen ve změnách správního členění, ale především v oblasti zvýšení efektivity a celkové modernizace správy. Právě pohraniční regiony, které byly až do roku 1989 oblastmi na pokraji zájmu státu a společnosti, se začaly po přechodu k demokracii překotně rozvíjet a jejich přeměna stále pokračuje. Nejinak je tomu i v pohraničním mikroregionu Dyje, které bude zkoumaným regionem této bakalářské práce. Ze zanedbané výspy se tak stala brána do sousedního Rakouska.

Důkazem je právě i utváření mikroregionů a dalších forem spolupráce sousedících obcí v postkomunistické České republice, které jsou dnes již standartní záležitostí. Obce spolu kooperují z předem určených důvodů a stanovují si cíle, jenž má právě tato kooperace přinést. Právě přínosy a možnosti, které mohou být v této specifické oblasti veřejné správy využity, budou centrem zájmu předkládané bakalářské práce. Ta se zaměřuje nejen na přínosy samotné spolupráce, ale především cílí na analýzu předávání zkušeností mezi spolupracujícími subjekty. To vše s požadavkem podat návrhy na zvýšení efektivitu veřejné správy v regionu a dostát tak cílům pokračující reformy veřejné správy.

Pro tuto bakalářskou práci je stěžejním faktem vznik spolupráce v mikroregionu, která se začala v České republice objevovat v 90. letech 20. století, tedy po půl století nesvobodné veřejné správy. Nastolená demokracie a s ní nové možnosti ve veřejné správě znamenají mnoho příležitostí pro obce, které ještě nejsou zcela vyčerpány a je tedy výzkumnou otázkou této práce pojmenovat je a navrhnout, jak veřejnou správu v regionu zefektivnit.

Jednou z výzev je prohloubení kooperace se sousedním rakouským regionem, které přináší možnost integrace, která má pozitiva na obou stranách hranice. Je zde velký potenciál možností spolupráce, od rozšíření pracovního uplatnění českých občanů na území Rakouska, přes možnost integrovat záchranné sbory do mikroregionu Dyje až po prohloubení spolupráce českého a rakouského školství. Posílení kooperace v zemědělství či možnosti růstu regionální turistiky těchto dvou atraktivních vinařských regionů je samozřejmostí, která může přinést benefity především v oblasti zaměstnanosti a celkové prosperity regionu.

2. Cíl a metodika práce

Cílem práce bude vytvořit návrhy, které by zefektivnily výstupy veřejné správy ve vybraném mikroregionu Dyje a to s ohledem na geopolitické umístění regionu se specifickým vývojem správy v druhé polovině 20. století, které mělo velký vliv na utvoření současné situace v tomto dobrovolném svazku obcí.

Pro teoretickou část bakalářské práce bude použita metoda deskripce pomocí odborné literatury a internetových zdrojů. Tato část se bude obracet právě na odborné publikace a literaturu z oblasti vývoje veřejné správy v Československu potažmo v České republice.

V praktické části budou poté analyzována data získaná z dotazníkového šetření, které má sloužit k vyvození návrhu, jakým směrem se bude veřejná správa v mikroregionu ubírat. Má nastínit nedostatky, které se vyskytují a rizika, které se zde objevují. Průzkum bude probíhat v obcích mikroregionu Dyje: Strachotice, Slup, Jaroslavice, Dyjákovice, Hrádek, Křídlůvky a Valtrovice. Realizace průzkumu bude trvat 2 měsíce. Budou zde obíhat 2 druhy dotazníků. Jeden pro občany a druhý pro úředníky mikroregionu. K dispozici budou buď v elektronice verzi, nebo v papírové.

Respondenti z řad občanů budou vybírání náhodně v obcích mikroregionu Dyje. Rozsah vzorku dotazníků je stanoven nahodile, avšak tak, aby vzorek měl alespoň 2 % z celkové populace mikroregionu. Struktura a otázky v samotném dotazníku budou vytvořeny na základě teorie a podle doporučovaných pravidel pro dotazníkový průzkum. V potaz bude brán i fakt možnosti nenávratnosti dotazníků, který vzniká právě z obtížně stanovitelné struktury respondentů.

V závěru bude poté následně použita metoda analýzy dat, kde budou spojeny získaná data z dotazníkového šetření s možností přihlídnutí k odborné literatuře. Na základě těchto dat bude popsána stávající situace veřejné správy a případně vyvozeny závěry a návrhy, které by měly mít pro tento dobrovolný svazek obcí charakter přínosu. Tato situace by měla také poukázat na negativa a nedostatky, které by se případně objevily v tomto již zaběhlém systému.

3. Teoretická část

V teoretické části práce bude objasněna terminologie, a to za pomoci odborné literatury z oblasti veřejné správy. Tématem se v tuzemsku zabývá řada autorů, viz např. Karel Schelle či Vladimír Čechák. Též bude nastíněn vývoj Československé a potažmo české správy jako věci veřejných. Bude rozebrána, bude popsáno, práce vysvětlí pomocí definic. Můžeme zde jmenovat takové instituty jako národní výbor, okresní úřady nebo také národní shromáždění, s některými z nich už se bohužel také nesetkáme, ale je bezesporu dobré znát, důležité mezníky naší historie, které se bezesporu objevují i ve veřejné správě, jenž je právě během celého 20. století pro Českou republiku i Slovenskou republiku velice důležitá.

3.1 Veřejná Správa

Veřejná správa se v současnosti stala nedílnou součástí řízení států v postmoderních demokraciích. Na kvalitu a efektivitu správy je kladen daleko větší důraz, než jejího zrodu. „V historii studia fenoménu správy možno zaznamenat velké množství pokusů správu nejen popsat, ale i definovat. Platí to zejména o celých generacích právníků, jejichž výsledky dokumentují, že šlo převážně o jednostranné pokusy vycházející z potřeby definovat základní institut správního práva – veřejnou správu. Veřejná správa však není totožná se správou v obecném významu, která zahrnuje činnosti směřující nikoli jen k plnění cílů veřejných, ale i soukromých. Avšak i v rámci tohoto základního pojmového vymezení nutno v rovině obecné správy rozlišovat např. správní činnosti ve smyslu činnosti administrativní, činnosti organizační, plánovací, kontrolní, řídicí apod.“ (Hendrych a kol., 2014, s. 8).

Zásadní pro tuto práci je definice veřejné správy. Využít lze např. definici od Hendrycha a kol. (2014, s. 8) Veřejnou správu lze chápat jako správu věcí veřejných ve veřejném zájmu občanů, za jejich aktivní účasti, konanou pro jejich prospěch. Za to v soukromé správě je patrné působení na privátní osoby, které z vlastní vůle kooperují se správou veřejnou. Kupříkladu je možno jmenovat pracovníky nějaké společnosti v prostém rozdělení, až po členy různorodých spolků. V obou větvích je pak zřejmé, že na ně dopadají právní normy, tzn., že tu panuje závaznost obou stran, jak pro správu soukromou, tak i pro jednotlivé

organizace. Můžeme tedy zřetelně vidět hlavní rozdíly, které panují mezi správou veřejnou a správou soukromou.

Jak připomíná Pomahač a Vidláková (2002, s. 60), elementárním prvkem veřejné správy je ústavní základ. Dále připomínají funkci veřejné moci, která má sloužit požadavkům občanů a státu, také nahlíží na veřejnou službu jako užitečnou veřejnou činnost, která je jako pojem velmi blízký sociologickému pojmu služeb státních a sociálních, tedy tomu, co podle obou autorů musí stát koneckonců činit pro vlastní přežití a pro pomoc sociálně potřebným osobám.

Z pohledu cestovního ruchu přináší náhled na veřejnou správu další definice od Tittelbachové (2011, s. 49), Tato přední autorka v oboru tvrdí, že je možno nahlížet na správu věci veřejných jako na legislativně ukotvenou organizaci přímo závislou na politice chápané jako specifický druh činnosti v organizované činnosti s algoritmy postupu, a také různých prvcích jako je moc a autorita, aby byly vytvořeny podmínky k realizaci zájmů (hodnot) určité skupiny v rámci existenci sociálních vztahů.

Veřejná správa je také podle ní vymezena okruhem činností, které vykonává, a systémem organizačních jednotek, vykonávajících úkony správní povahy. Dále se také zmiňuje, že organizačními jednotkami jsou správní úřady a úřední osoby. Ty jsou též přímými nositeli veřejné správy. Úřední osoby vykonávají úkony správní povahy nebo organizace nepřímých subjektů veřejné správy na základě pověření. Autorka také dále poukazuje na současný vývoj společnosti. Neboť ten se odráží i do pojetí veřejné správy, kdy vykonavatelem není už jen stát, ale také široká škála subjektů z veřejného i soukromého sektoru. Uvádí, že pojem vládnutí (government) je postupně nahrazován správou věci veřejných - governance (Tittelbachová (2011, s. 49).

Z pohledu vymezení veřejné správy je stále zapotřebí uvést její dvě vlastnosti, které k ní neoddělitelně patří, a to termíny „veřejný zájem“ a „veřejná moc“. Jak ve své publikaci Správní právo – obecná část vysvětluje Průcha (2007, s. 54) veřejnou moc jako koncept, jenž je zapotřebí rozčlenit na veřejnou moc a na státní moc. Státní moc má ve svých rukou stát a uskutečňuje ji díky své soustavě orgánů. Veřejnou moc nemá ve svých rukou stát, nýbrž orgány nestátní povahy. Jejich funkcí je řídit veřejné záležitosti. Obě části tedy musí býti v harmonii.

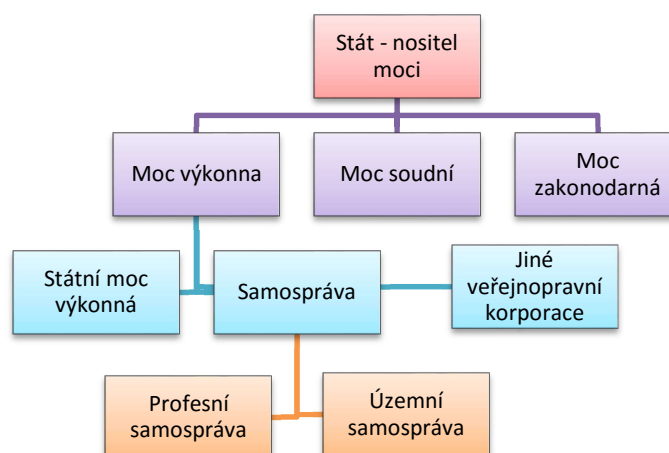
Při dalším zaobírání se pojmem veřejný zájem, je patrné, že je definován jako opak soukromých zájmů. Je nutno podotknout, že veřejný zájem není v současnosti právně obsahově formulován, ovšem je velmi hojně používán. Průcha (2007, s. 54) ve své knize o tomto zájmu hovoří jako o zájmu společnosti, jenž není vždy nadřazen zájmu jedince neboli zájmu soukromému. Na veřejnou správu je nutno také pohlížet s dvou hledisek a tím pádem ji tak rozdělit. Náhled na tuto problematiku nabízí Skulová a kol (2001, s. 50) *Základy právní vědy*. Je zde uvedeno, že na veřejnou správu je zapotřebí nahlížet s organizačního hlediska. Zde nalezneme určité instituce správy veřejné. Poté je nutno rozdělit též hledisko funkční, kde jsou definovány jednotlivé (reálné) úkony veřejné správy

Dále je však u pojetí veřejné správy nutno poukázat na její potřebu ji klasifikovat. Tuto definici uvádí ve své knize *Komunální politika* Balík „Jakákoli veřejná moc, vykonávaná mimo moc zákonodárnou či soudní, je prováděna jako tzv. veřejná správa. Veřejná správa se pak může realizovat v zásadě ve třech podobách: státní moc, samospráva (územní, profesní), jiné veřejnoprávní korporace“ (Balík, 2009, s. 11) Pro větší přehlednost je dobré nahlédnout na následující schéma, které je k dispozici na Obrázku 1: Dělení veřejné správy. Kde jsou navíc ještě k úplnosti problematiky doplněny další složky státní moci, poněvadž je to nezbytné k pochopení tohoto fenoménu veřejné správy.

Tuto terminologii dobře vystihuje autor Koudelka, který problematiku definuje takto: „S konstruktem státu je těsně propojena veřejná moc, která bývá definována jako schopnost autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech subjektů. Veřejná moc (podobně jako jakákoli jiná moc vychází z nerovnosti vztahů) je vykonávána subjekty, které své oprávnění odvozují od státu, který je jejím prvotním nositelem. Stát uskutečňuje svou moc jednak orgány moci zákonodárné, výkonné a soudní, jednak skrze jiné subjekty.“ (Koudelka, 2007, s. 16-17)

Obrázek 1 - Dělení veřejné správy

Zdroj: Vlastní zpracování podle Koudelka, 2007, s. 16-17

3.1.1. Státní správa

Jedním z hlavních tří proudů správy veřejné, správa státní. Definici státní správy nám dobře vystihuje ve své knize Správní věda Hendrych a kol (2014, s. 21), je zde dobře popisována samotná podstata. Autoři zde reprezentují státní správu jako pouto, které drží stát pohromadě, řídí ho a usměrňuje na základě obecné vůle, která je charakteristická pro lidské společenství a právě tato vůle je výsledkem shody daného státu. Na státní správu se podíváme ještě z pohledu Skulové a kol. (2001, s. 46), jenž definuje tuto správu jako veřejnou správu v moci státu avšak za splnění jasně daného kritéria, a tím je právě státní uspořádání. Tím pádem je patrné, že kde je veřejná správa musí být i státní správa a kontra.

Státní správa je tedy jakýmsi elementem veřejné správy a stát díky ní provádí hlavní úkony. Zákonitě zde musí být samozřejmě prvky, jenž si tuto výkonnou moc rozdělí. Nalezneme zde proto takové klíčové orgány jako vláda, post prezidenta a samozřejmě také ministerstva. Česká republika má v současné době 14 ministerstev. Můžeme jmenovat např. ministerstvo financí, vnitra, zemědělství, školství a tělovýchovy atd. Státní správa plní dvě základní funkce: Tou první je aplikace zákonů, rozhodování o právech a povinnostech fyzických i právnických osob při výkonu správy. Druhou provádění státní politiky a sledování státních zájmů (Eamos, c2002-2015).

3.2.2 Samospráva

Druhou nejdůležitější větev veřejné správy tvoří samospráva. Tuto další část moci výkonné je dobré představit takto: „veřejnou správu uskutečňovanou jinými veřejnoprávními subjekty než státem. Jedná se o subjekty korporativního charakteru, označované jako veřejnoprávní korporace“ (Průcha, 2007, s. 64). Na tuto myšlenku velice vhodně navazuje další definice: „V takovém pojetí je samospráva subjektem konkurujícím jiným nositelům veřejné moci, podporuje dělbu moci ve státě a zabraňuje soustředění moci v jediném mocenském centru i jejímu možnému zneužití“ (Koudelka, 2007, s. 19). Je zde trefně dále zmínit pohled Balíka (2009, s. 11), ten tvrdí, že stát má právo na to, aby zanechal určitou část této moci dalším subjektům, a to takovým, jenž nelze klasifikovat jako stát.

Dále je zapotřebí popsat úkony při výkonu samosprávy. To dobře popisuje profesor Sládeček ve své knize Obecné správní právo (2009, s. 299), ten zde poukazuje na absenci hierarchie při výkonu samosprávné činnosti mezi samosprávnými orgány a systémem státní správy. Dále tvrdí, že nepodléhají subordinaci, avšak též vyzdvihuje fakt, že samospráva není zcela separována od státu a také říká, že není nekontrolovatelná.

Podle Sládečka (2009, s. 297) je předmětem samosprávy správa věci veřejných na územním stupni (kraje, obce) dále také ve spojitosti s vykonáváním specifického povolání (profesní komory), eventuálně v kontextu s vykonáváním určité činnosti (vzdělávání).

Je nutné rozlišovat samosprávu územní, zájmovou neboli profesní a jinou (ostatní). Jasnými reprezentanty územní samosprávy jsou obce (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, § 2). V návaznosti na přecházející legislativní předpis navazuje následující zákon, a to konkrétně zákon o krajích (Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, § 2), ten dává nevědomí fakt, že kraje, jsou v legislativně nadřazené obcím a jsou zde uvedeny jako vyšší územní samosprávné celky. Oba celky jsou pak i veřejnoprávními korporacemi. To je ostatně možno se dozvědět v kapitole 2, 3, 4 této legislativní normy.

3.2. Vývoj veřejné správy

3.2.2 Veřejná správa v dobách nesvobody

S vývojem československé veřejné správy od druhé poloviny 20. Století bezpochyby souvisí 2. světová válka. Ta měla samozřejmě i veliký vliv na veřejnou správu a připojení protektorátu Čechy a Morava k Německé říši započal proces germanizace. Během šesti let okupace došlo k rozsáhlým a hlubokým zásahům do veřejné správy. Jak dávají na vědomí Von Arburg a Staněk (2010, s. 56). K této problematice chápání 20. století se dobře vyjadřuje Karel Schelle a kol.: “Chceme-li hovořit o poválečném vývoji státní správy, musíme se vrátit do období nesvobody, do období protifašistického odboje, do období vytváření zahraniční státní reprezentace, na jejíž půdě se formulovaly koncepce poválečného uspořádání československé republiky“ (Karel Schelle a kol., 2009, s. 163).

K nastínění této problematiky, která je spojena s německou „menšinou“ žijící na českém území, je vhodné zmínit pojem Sudety. Tento termín popisuje oblast osídlenou Němci v českých zemích. Žilo zde přibližně 3,5 milionu německy mluvících obyvatel označovaných od roku 1900 jako sudetští Němci. Do roku 1918 byli české země součástí Rakouska-Uherska. Od roku 1918-1938 částí Československa. Následně v období 1938-1945, tedy mnichovského diktátu bylo území připojeno k Třetí říši. (Familie Prehm, c1997-2009). Tuto oblast následně vystihuje přiložený obrázek.

Obrázek 2 - Sudety

Zdroj: Občasné sdružení britské listy, c1996-2015

První léta okupace Československé republiky nacistickým Německem dobře popisuje Šisler (1963, s. 54), zmiňuje fakt, že u nás fungovala tzv. dvojkolejnost veřejné správy –

tedy jak česká, tak i německá. Mezi klíčové posty zastupující českou protektorátní správu patřil: státní prezident, vláda, ministerstva, zemské úřady, okresní úřady, obecní úřady a protektorátní policie. Druhá kolej veřejné správy, tedy ta německá, měla na starosti péči o občany německé národnosti. Těmto občanům, byla odejmuta pravomoci českých protektorátních úřadů. Dalším úkolem této německé koleje veřejné správy bylo vést českou správu, kontrolovat ji a postupně ji přebudovávat, tak aby plnila říšské zájmy.

Jak praví Šisler (1963, s. 54), veřejná správa v době protektorátu byla vymezena funkcí říšského protektora a německými okupačními úřady. Ty měli hlavně dohlížet na chod těchto úřadů. Samozřejmostí bylo dosazování německých úředníků na vysoká místa ve správě protektorátu. To měla za následek nucenost vykonávat administrativu dle německého vzoru. Tyto změny v pojetí protektorátní veřejné správy směřovali k tomu, aby co nejdříve byla odstraněna tato dvoukolejnost moci výkonné. Na to dobře navazuje náš přední odborník na veřejnou správu Karel Schelle a kol. (2009, s. 155.), zmiňuje, že majoritní post ve veřejné správě zastával říšský protektor. Jeho zástupcem byl pak státní tajemník. V protektorátu navíc stále fungovala protektorátní administrativa¹. Ta však byla pořád pod větším tlakem té německé. Navíc v řadě obcí byli sesazeni starostové a byli nahrazeni německými komisaři bez ohledu na to, že se jednalo o města buď čistě česká, nebo taková, kde Němci figurovali jako menšina. Jako dobrý příklad autor uvádí Brno, Olomouc nebo Místek. Inovací také bylo zavedení tzv. Oberlandrátů².

Balík (2009, s. 53) tvrdí, že dějiny správy veřejné v období od roku 1945 až po 1989 bylo vysokou měrou ovlivněno právě samotným vývojem politiky v Čechách. Konkrétněji změna systému z pluralitního na převahu jedné velké strany. To mělo za následek zastavení přirozeného vývoje tradic, které navazovaly na prvorepublikový model veřejné správy z roku 1862.

Přestože byl systém protektorátní správy ukončen až po osvobození Československa na jaře 1945, formuje se systém poválečné správy už v posledních letech válečného konfliktu. Ten byl schválen exilovou vládou spolu s prezidentem Edvardem Benešem na podzim roku 1944 a to zvláštním dekretem. „Podle jeho článku 1 měly být na území republiky osvobozeném od nepřítele ustaveny místní, okresní a zemské národní výbory jakožto

---

¹ Hlavní pozici v protektorátní administrativě zastával prezident, dále protektorátní vláda. (Lacina a Čechák, 2001, s. 52)

² Oberlandrát je počestěný výraz pro úřady vrchních radů, v jejichž čele stáli vrchní zemští radové, jenž byli jmenováni říšským protektorem (Lacina a Čechák, 2001, s. 73)

prozatímní orgány veřejné správy ve všech jejich oborech. V oblasti státní správy měly být podřízeny vládě, článkem 3 byla vláda zmocněna, aby svými nařízeními s platností zákona upravila dvě důležité otázky, jednak volby do národních výborů, jednak jejich pravomoc.“ (Schelle a kol., 2009, s. 171)

Při následujícím osvobození českých zemí ze spáru hitlerovského Německa se začali tvořit revoluční národní výbory. Jak uvádí Cabada a Vodička (2007, s. 104) hlavní slovo zde samozřejmě začali mít komunisti. Takto to fungovalo až do prvních parlamentních voleb 1946 a v návaznosti na to byli ustanoveny do hierarchické struktury správy. Autoři dále skvěle popisují daný moment naší historie národních výborů. „ Jako místní zastupitelské sbory symbolizovaly národní výbory regionální samosprávu a měly v rámci daného správního území také právo vydávat všeobecně závazné právní normy. Jako teritoriální orgány státní správy byly součástí jednotné státní moci. Soustředěním samosprávných kompetencí i funkcí státní správy do jednoho orgánu – do národních výborů – byl opuštěn dosavadní dvoukolejný systém místní samosprávy a – organizačně oddělené – státní správy, který fungoval v českých zemích od druhé poloviny 19. století“ (Cabada a Vodička, 2007, s. 105).

S určitými fakty vývoje národních výborů přicházejí Čmejrek, Bubeníček a Čopík (2010, s. 33.), ti popisují podřízenost výboru ministerstvu vnitra, potažmo vládě. Také skutečnost, že místní národní výbory byly podřízeny okresním a ty pak těm krajským. Tím byly porušeny obecné zásady samosprávy, v nichž se uvádí, že jedna složka nemůže být podřízena té druhé a možný je jen právní dohled.

Čechák (2004, s. 27) dále poukazuje na důležitý mezník, a to, že místní národní výbory byly na konci II. světové války vytvářeny „revoluční cestou“, byli také tak pojmenováni na tzv. revoluční národní výbory, které měly být stanoveny prozatímně, než se chodu státu ujme vláda a navrátí se opět k druho-republikovému modelu veřejné správy z dob druhé republiky, setrvaly a prakticky nebyly odstraněny až do roku 1948. Kdy v účinnost vstoupila nová ústava upravující jejich pravomoci. Ta popisuje výbory následovně: „Národní výbory vykonávají na území, pro které jsou zvoleny, veřejnou správu ve všech jejich oborech, zejména obecnou správu vnitřní, správu kulturní a osvětovou, ochranu práce a správu zdravotní a sociální; správu finanční pak podle zvláštních ustanovení. Národní výbory mají jako orgány jednotné lidové správy zejména tyto úkoly: Chrání a posilují lidově demokratické zřízení; spolupůsobí při plnění úkolů obrany státu; pečují

o národní bezpečnost; podporují udržování a zvelebování národního majetku; účastní se vypracovávání a provádění jednotného hospodářského plánu; v rámci jednotného hospodářského plánu plánují a řídí hospodářské, sociální a kulturní budování na svém území, zajišťují předpoklady plynulé zemědělské a průmyslové výroby a starají se o zásobování i o výživu obyvatelstva; pečují o národní zdraví; nalézají právo v oboru své působnosti, zejména vykonávají v mezích stanovených zákonem pravomoc trestní.“ (Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., §125). Součástí této nové ústavy byl též zákon o krajském zřízení č. 280/1948 Sb. Tento nový zákon nahrazoval původní zemské zřízení krajské. Kraje vznikaly nově k 1. lednu 1949, tímto byly rovněž zrušeny tehdejší správní celky Česká a Moravskoslezská země (o Slovenské se zákon nezmiňuje) a jejich oblasti byly roztrhnuty na nové kraje.

Na území současného Česka se tedy nově situovalo 13 krajů a hlavní město Praha s postavením kraje. Některé z krajů přesahovaly hranice mezi českou, slezskou a moravskou částí, krajské hranice ovšem uznávaly hranice Slovenska a zákon zakazoval vládě měnit krajské hranice oddělující kraje v českých zemích od krajů na Slovensku. Jednalo se tedy o tyto kraje: Pražský (26 okresů), Českobudějovický (15), Plzeňský (13), Karlovarský (9), Ústecký (13), Liberecký (11), Hradecký (14), Pardubický (12), Jihlavský (13), Brněnský (18), Olomoucký (12), Gottwaldovský (11)³, Ostravský (11). (Zákon č. 280/1948 Sb., o krajském zřízení). V návaznosti pak bylo 1. února vyhlášeno vládní nařízení, které na základě zákonného zmocnění upravilo počet a názvy okresů v českých zemích (Vládní nařízení č. 3/1949 Sb., § 1 - 15). Dobové rozdělení krajů je patrné na obrázku pod tímto odstavcem.

---

³ Jedná se o zaniklý kraj, který se rozkládá na místě dnešního Zlínského kraje, který dostal jméno po tehdejším prezidentovi Klementu Gottwaldovi (Čechák, 2004, s. 219)

Obrázek 3 - Územněsprávní členění roku 1949

Zdroj: Čechák, 2004, s. 219

Rozdělení národních výborů popisuje ústavní zákon o národních výborech ze dne 3. března 1954: „Národní výbory jsou krajské, okresní, městské, obvodní a místní, ústřední národní výbor hlavního města Prahy a ústřední národní výbor města Bratislavy. Ve své činnosti jsou národní výbory podřízeny vládě“ (Ústavní zákon č. 12/1954 Sb., § 2).

Fenomén národních výborů tedy přetrval. „Orgány národního výboru byly plénium, rada a komise. Plénium bylo definováno jako hlavní orgán a rozhodovalo o nejdůležitějších záležitostech obce. Výkonným orgánem byla rada, některými výkonnými pravomocemi však disponovaly rovněž komise. V čele národního výboru stál předseda. Velice významná byla rovněž funkce tajemníka. Předseda, tajemník, členové rady a komisí byli voleni plénem národního výboru“ (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 34.). Jistou měrou k tomu přispěl fakt, že tu bylo stále prozatímní národní shromáždění. Karel Schelle jej popisuje jako první poválečný zákonodárny sbor, který byl dán ústavním dekretem prezidenta republiky č. 18/1944 úř. věst. ze 4. prosince o národních výborech a Prozatímním národním shromáždění. V návaznosti na tento sled událostí byly vydány po vyhlášení Košického vládního programu další právní normy, jako byl ústavní dekret č. 47/1945 Sb. O volbě Prozatímního národního shromáždění a vládní nařízení č. 49/1945

Sb., o prvních volbách do okresních a zemských národních výborů. Autor také poukazuje na způsob voleb. Volby probíhaly tak, že místní národní výbory vybrali ve všech obcích na veřejných schůzích velitele, jenž se poté sešli na okresních shromáždění, kde byly jednak zvoleny okresní národní výbory, také delegáti na zemské sjezdy. Na těchto sjezdech byly zvoleny zemské národní výbory a poslanci Prozatímního národního shromáždění. Volby do všech stupňů zastupitelských orgánů se konaly na základě parity podle stranického klíče. Toto hledisko se též uplatňovalo u kandidátů navrhovaných jednotlivými zájmovými svazy a jinými složkami veřejného života, které měly být v kandidátních listinách též zastoupeny v přiměřeném počtu (Schelle a kol., 2009, s. 178-179).

Jak dále uvádí Čechák. Tato jakási evoluce nebo devoluce veřejné správy od roku 1948 byla jakýmsi projevem centralizace. Majoritní část všech pravomocí se začala přesouvat k vládě. Další částečná obměna celé správy přišla až v roce 1968, kdy po vyhocené situaci tzv. Pražského jara⁴ přichází vznik federace a s ní nutná částečná decentralizace veřejné moci, která byla podmíněna jejím vznikem. Před samotnou genezí federace v letech 1948-1954 byl projev decentralizace převážně na úrovni krajů, kde vznikaly krajské národní výbory, jenž byly přímočaře podřízeny vládě anebo lépe řečeno jednotlivými ministry daného resortu. Zákonem byly samozřejmě vymezeny pravomoci a organizace krajských národních výborů. Se vznikem krajských národních výborů se ustavil tzv. referentský systém, jenž sloužil k zajištění agendy výboru (Čechák, 2004, s. 50-52).

Jak dále popisuje Schelle a kol. (2009, s. 185) v návaznosti na situaci kolem Pražského jara, byl vývoj veřejné správy v duchu vracení se ke stalinistickému pohledu na režim. Jediný aspekt, který byl v této době normalizace⁵ zanechán, bylo uzákonění federace. Tím došlo k částečné decentralizaci moci. To znamenalo vznik federálních orgánů ústřední správy a republikových orgánů (České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky). Podle zákona č. 126/1970 Sb. Náležela do federální působnosti správa

---

⁴ Cabada a Vodička (2007, s. 60-61) popisují Pražské jaro jako období roku 1968, kdy v dubnu téhož roku byl zveřejněn Akční program strany. Tento program formuloval reformní představy tzv. socialismu s lidskou tváří, která měla zastání nejen v části společnosti, ale i v komunistické straně. V průběhu uskutečňování reformy Pražského jara se přemísťovala moc v komunistické straně a jejich vedoucích orgánech, tak také v hospodářství a ve společenských a kulturních institucích ve prospěch reformních sil. Tato situace však trvala jen 5 měsíců. Reformy nemohly být dokončeny kvůli vstupu Varšavských vojsk do Československa 21. srpna 1968. Jara následujícího roku byly všechny reformní opatření vzaty zpět.

⁵ Období, které nastalo po pražském jaru je nutno definovat následovně. „V souvislosti s normalizačním procesem došlo zprvu k dalekosáhlým personálním změnám v komunistické straně. V masových čistkách na začátku sedmdesátých let. 20. Století bylo z KSC vyloučeno půl milionu členů strany, kteří byli hnací silou ideologických a politických reformů v československé společnosti. Vyloučení museli odstoupit s vedoucích pozic, pracovníci kultury, spojovatelé, žurnalisté a vědci byli potrestáni zákazem výkonu povolání. Pomsta ortodoxních komunistů se nezastavila ani před rodinnými příslušníky“ (Cabada a Vodička, 2007, s. 61).

zahraničních věcí, národní obrany, vnitra, financí, zahraničního obchodu, práce a sociálních věcí, technický a investiční rozvoj, paliva a energetika, hutnictví a strojírenství, zemědělství a výživa, doprava a spoje. Federálními úřady byly dále Federální statistický úřad, Správa federálních hmotných rezerv Úřad pro vynálezy a objevy. Úřad pro normalizace a měření a Československa komise pro atomovou energii. Působnost federálních ministerstev a některých ústředních úřadů byla upravena zákonem č. 133/1970 Sb. Postavení a struktura ústředních orgánů České socialistické republiky bylo upraveno zákonem č. 2/1969 Sb., který byl v roce 1970 novelizován. Na úrovni republiky tedy byly tyto ústřední správní orgány: Česká plánovací komise, ministerstva financí, práce a sociálních věcí, výstavby a techniky, školství, kultury, zdravotnictví, spravedlnosti, vnitra průmyslu, stavebnictví a vodního hospodářství, obchodu, Výbor lidové kontroly, Český statistický úřad, Český cenový úřad, Český báňský úřad, Česká komise pro vědecké hodnosti, Český úřad pro tisk a informace a Český úřad bezpečnosti práce. Struktura republikových orgánů na Slovensku byla obdobná.

V této době počátku nové federace se moc národních výborů opět měnila. „Rok 1968 přinesl v tomto směru určitý obrat. Zákon o československé federaci, zejména ustavení republikových orgánů a vymezení jejich kompetencí, centralistické tendence omezily. To se promítlo určitým způsobem i do systému řízení národních výborů, které byly článkem 108 vzpomínaného zákona o československé federaci začleněny do kompetence republikových zastupitelských orgánů, tj. České národní rady a Slovenské národní rady. Současně s tím došlo k určitému posunu kompetencí a zvýšení pravomoci zejména nižších stupňů národních výborů. Přitom národní rady jako nejvyšší zastupitelské sbory republik měly nejen prostřednictvím zákonů národní výbory řídit a usměrňovat jejich činnost, nýbrž měly pravidelně zabývat podněty a připomínkami, kterými se na ně národní výbory obracely. Přesun řízení národních výborů do pravomoci republikových orgánů umožnil, a reálně taky uskutečnil, určitou rozdílnost v jejich strukturálním uspořádání.

V červnu 1969 (s účinností od 1. července) bylo zákonem Slovenské národní rady zrušeno krajské územní uspořádání a zrušeny krajské národní výbory v Bratislavě, Banské Bystrici a Košicích. Tím došlo k redukci trojstupňové soustavy národních výborů na dvoustupňovou. Tendence k obnovení jednotného postupu v oblasti správních orgánů, které se začaly výrazněji prosazovat od dubna 1969 a vedly ke zvýšení vzájemné podobnosti. Zákonem Slovenské národní rady č. 130/1970 Sb. bylo opět krajské zřízení na Slovensku obnoveno. To však znamenalo uspořádat volby do krajských národních výborů

a to v době, kdy činnost všech ostatních (zvolených v roce 1964) zastupitelských orgánů byla ústavně prodloužena až do konce roku 1971. Proto byl přijat ústavní zákon č. 127/1970 Sb. ze dne 20. prosince 1970, podle nějž budou poslanci na Slovensku od 1. ledna 1971 voleni (na období do provedení všeobecných voleb do národních výborů) Slovensku národní radou“ (Čechák, 2004, s 92-93).

Další významné události na poli veřejné správy se udály až za další desetiletí. „Z dalších změn je třeba upozornit na zákon České národní rady č. 49/1982 Sb. A na zákon Slovenské národní rady č. 52/1982 Sb., kterými se měnil a doplňoval zákon o národních výborech a upravovala se působnost místních národních výborů ve střediskových obcích⁶ - tzv. malá novela. Druhou zásadní změnu přinesl zákon ČNR č. 137/1982 Sb. A zákon SNR č. 139/1982 Sb., kterými se měnil a doplňoval zákon o národních výborech na některých úsecích státní správy. Tato tzv. velká novela nabyla účinnosti dnem 1. ledna 1982. V návaznosti na tuto úpravu došlo k vydání série vládních nařízení upravujících zřizování odborů a jiných útvarů národních výborů a některé další otázky. Citovanými předpisy se sledovalo několik zásadních cílů. Především posílení postavení národních výborů jako územních orgánů státní moci a státní správy. Zvýraznilo se postavení poslanců národních výborů, upřesnily se jejich povinnosti a vytvořily se příznivější podmínky pro jejich činnost.

Zároveň nová právní úprava sledovala zvýšení a rozvinutí úlohy plenárního zasedání národních výborů tak, aby se posílil jejich vliv na řešení základních otázek hospodářského a sociálního rozvoje země. V souvislosti s tím se vytvořily právní předpoklady ke zdokonalení činnosti rad, komisí, správních komisí a odborů národních výborů. Dalším cílem bylo zpřesnit některá ustanovení zákona o národních výborech vztahujících se na hospodářství řízení národními výbory, čímž se přispělo ke zdokonalení plánovitého řízení hospodářství národních výborů. Nemalý význam této právní úpravy měl spočívat v tom, že šlo i o zajištění účinnějšího řízení a pružnějšího zabezpečení rozvoje placených služeb, proto došlo k posílení úlohy národních výborů při koordinaci a kontrole placených služeb poskytovaných obyvatelstvu bez ohledu na to, zda je poskytuje organizace řízená národním výborem nebo organizace centrálně řízená. Dalším důležitým cílem sledovaných novou právní úpravou z roku 1982 bylo zvýšit účinnost práce národních výborů základních stupňů, posílit zákonnost při výkonu státní správy národních výborů a zdokonalit řízení

---

⁶ Jedná se o obec, kterou určil krajský národní výbor jako střediskovou obec. Působil zde národní výbor s rozšířenou působností – ta byla přesně určena zákonem (Čechák, 2004, s. 94)

národních výborů. V zájmu toho byla i zdůrazněna řídicí a kontrolní úloha vlády vůči národním výborům a její koordinační úloha vůči ministerstvům, jako neoddělitelná součást řízení národních výborů. V roce 1988 konečně vyšel zákon ČNR č. 115. Sb., jímž se doplňoval zákon o národních výborech. Tímto zákonem se reagovalo na některé otázky související s přestavbou hospodářského mechanismu, posilovala se jím úloha volených orgánů národních výborů a občanských výborů“ (Schelle a kol. 2009, s. 200-201).

Určitě jeden z největších mezníků nejen veřejné správy je rok 1989, kdy po Sametové revoluci dochází k přeměně společenského uspořádání v Československu. „V poměrně krátké době se soustředila pozornost na koncipování pozitivního programu, mezi nimi zpočátku centrální místo zaujímaly otázky ekonomického významu. Velmi brzy se však ukázala naléhavá nutnost zabývat se i dalšími závažnými problémy, mezi nimi i personálními změnami v oblasti zastupitelského orgánu a správního aparátu“ (Čechák, 2004, s. 97).

Jak dále popisuje Cabada s Vodičkou (2007, s. 116-118) veřejná správa v podání komunistů byla u konce. Na scénu přichází nové nasměrování, a to k prvorepublikovému modelu správního systému. Základním dílem tohoto uspořádání byl zákon č. 294/1990 Sb., jenž měl za následek obměnu ústavy a vymezil pojem obec, jako základní jednotku místní samosprávy. Na tuto právní normu dále následovala legislativa, která řešila majetkové a další vztahy.

3.2.2 Reforma

Na scénu se tedy chystá staronové správní uspořádání. Vidláková (2006, s. 23-25) popisuje tuto reformu jako komplexní přestavbu systému, případně i zásadní změnu činnosti veřejné správy, či organizační restrukturalizaci, tak víceméně dílčí modernizaci či jiné zdokonalování. Dále také popisuje, že první myšlenky reformy veřejné správy se rýsovaly po svržení komunistického režimu v listopadu 1989, byly dány tehdejší ekonomickou a politickou situací. Toto politické a ekonomické prostředí bylo jakýmsi podhoubím pro hlavní nasměrování reformy, která se nesla ve znamení decentralizace státní správy, také odstranění systému národních výborů a vznikem samosprávných obcí. Následoval tedy návrh reformy územní správy. Ten projednávali politici v únoru 1990. Bralo se zde v úvahu rozdělení reformy do dvou etap. V té první etapě se jednalo o zrušení krajských

národních výborů do 31. 12. 1990 a s opětovným vytvořením racionální dvoustupňové soustavy.

Konečného řešení mělo být k dispozici až v druhé etapě ve spojitosti s přípravou nové ústavy. Vláda ČR však svým usnesením ze 7. března 1990 schválila pouze první etapu reformy národních výborů. V níž souhlasila se zrušením krajských národních výborů a s přechodem na dvoustupňový systém národních výborů. Protože však nedůvěra rozhodujících politických sil v národní výbory stále rostla, přijala vláda 6. června 1990 další usnesení, kterým revidovala svoje březnové usnesení a v němž vyslovila souhlas s ukončením národních výborů všech stupňů ke dni voleb do místních zastupitelských orgánů, tj. k 29. listopadu 1990. Současně uložila 1. místopředsedovi vlády pověřenému řízením Ministerstva vnitra připravit zákon o volbách do obecních zastupitelstev, zákonnou úpravu postavení a působnosti druhého stupně územních orgánů státní správy a zákon o hl. městě Praze. Ústava však musela být změněna, aby mohli být přijaty tyto nové zákony. Proto vešel v platnost ústavní zákon č. 293/1990 Sb., o změně ústavního zákona československé federaci a o zkrácení volebních období národních výborů. Na jeho základě pak Česká národní rada mohla přijmout zákon č. 367/1990 Sb. O obcích, zákon č. 368/1990 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích, zákon č. 425/1990 Sb. o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a některých dalších opatření s tím souvisejících a zákon č. 418/1990 Sb. o hlavním městě Praze. Tím byla vytvořena právní východiska k první fázi decentralizace.

II. Fáze

Petr Průcha (2007, s. 185) popisuje, že druhá fáze reformy veřejné správy byla rozdělena na dvě části. První část probíhala od roku 1990, v období kdy byla přijata revitalizace obcí na samosprávných principech a také v době, kdy se koncem roku 1992 rozpadla Česká a Slovenská Federativní Republika a probíhala až do konce roku 2000, kdy byly zřízeny orgány krajských samospráv. S tím souvisela příprava zákonů organizačních a kompetenčních (zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, také zákon z oblasti finanční a majetkové č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů atd. Dne 12. listopadu 2000 se uskutečnily volby do 14 krajských zastupitelstev. Poté následovalo zvolení hejtmanů, kteří se poté ujali řízení krajských samospráv. Na základě schválených zákonů přešla na krajské úřady první část

působnosti z ústředních orgánů správy a okresních úřadů. Důležitým mezníkem v II. fázi reformy, která je považována za územní, je datum 1. leden 2003. Neboť koncem roku 2002 je ukončena činnost okresních úřadů a jejich působnost přechází na orgány územních samospráv – obce z rozšířenou působností, kraje a v dalších případech na jiné správní úřady.

Modernizace

Při tomto procesu modernizace, jenž je fakticky součástí reformy veřejné správy a stále probíhá, jde především o zkvalitnění i zlepšení administrativních procesů a personálních úprav. Jejím úkolem je i snížení finanční náročnosti a přinést veřejnou správu blíže k občanovi, kterého chápe jako svého klienta (Equica, c2015). S modernizací veřejné správy souvisí i koncept ministerstva vnitra. Tento koncept představuje model, který ukazuje veřejnou správu založenou na 6 základech, jenž se navzájem ovlivňují. To poukazuje na fakt, že každý vrchol ovlivňuje kvalitu toho dalšího. Hexagon slouží k deskripcím, analýze řízení a k zefektivňování veřejné správy a poskytovaných veřejných služeb (Managementmania, c2011-2013)

Obrázek 4 - Hexagon veřejné správy

Zdroj: Managementmania, c2011-2013

3.3 Shrnutí teoretické části

V teoretické části byla objasněna terminologie v oblasti veřejné správy. Byly zde vysvětleny takové pojmy jako veřejná správa, samospráva, státní samospráva atd. Je patrné, že definici veřejné správy není jednotná a je za potřebí na ní nahlížet s různé perspektivy, ať už je to z pohledu správního práva, politologie, tak i například z pohledu cestovního ruchu. Pod pojmem veřejné správy je důležité si ovšem představit správu věcí, záležitostí nebo také instituce, které jsou v této oblasti moci výkonné v činnosti. V této části bylo také objasněno samotné dělení veřejné správy. Veřejná správa se dělí na státní moc výkonnou, samosprávu a jiné veřejnoprávní korporace (nadace a dále např. úřad veřejného ochránce respektive ombudsmana). Samospráva se pak dále člení na územní a profesní. Teoretická část také poukázala na ten fakt, že je nutné vědět, že stát a jeho orgány jsou nositelem veškeré veřejné moci v ČR.

Nezbytné termíny v tomto tématu práce je objasnění vývoje veřejné správy během druhé poloviny 20. století. Od druhé světové války prošlo uspořádání české veřejné správy od protektorátu, přes jakousi napodobeninu bolševického socialistického veřejnoprávního systému v čele s národními výbory, až po opětovné navrácení k systému veřejné správy, která panovala v českých zemích před vypuknutím druhé světové války, tedy tomu z dob druhé republiky. Dále byl vnesen do ústavy pojem kraj, který byl zanesen poprvé do ústavy počátkem 60. let minulého století. Po pádu železné opony nastala příležitost a také potřeba přetvořit tento socialistickou předlohu správy. Do popředí se tedy tlačila reforma, která byla rozdělena na 3 fáze. Během těchto etap reformy byly odstraněny národní výbory, zavedeny demokratické volby, vrátila se dvoukolejnost veřejné správy, změnila se územní struktura.

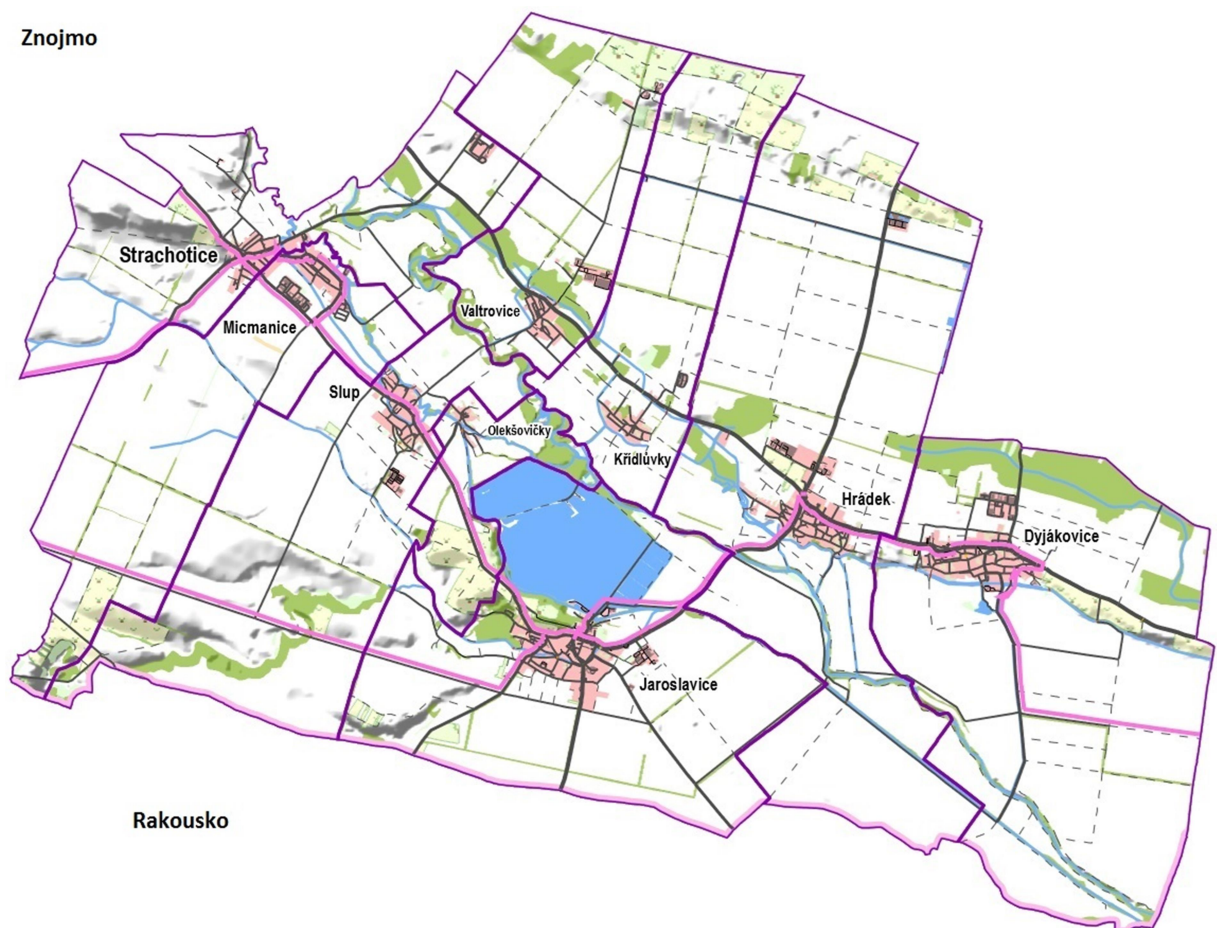
V neposlední řadě přichází modernizace, která stále probíhá. Do popředí se tak tlačí dnešní technologie a stále větší náročnost občanů, které veřejná správa v dnešním světě bere jako své klienty. Při stále větším postupům v informační technologii se naskytuje nové možnosti. Přicházejí tedy takové výdobytky těchto technologií, jako jsou datové schránky, CZECHpoint či eGovernment.

4 Praktická část

4.1 Charakteristika zkoumaného mikroregionu Dyje

Mikroregion Dyje se rozkládá v jihovýchodním cípu okresu Znojmo u hranic s Rakouskem a tvoří ho sedm obcí. Tento svazek obcí byl založen v závěru roku 2003 a trvale v něm žije cirká 5000 obyvatel. Což tvoří 4,3 % celého Znojemského okresu. Hustota zalidnění je nízká (46 obyvatel na 1 km²), což je oproti hustotě zalidnění České republiky (129 obyvatel na 1 km²) třetinová. Byl založen za účelem realizace strategického plánování udržitelného rozvoje v dohodnutých oblastech společných zájmů (H-ELETRONIC, c2008). Pro lepší orientaci je přiložen následující obrázek

Obrázek 5 - Mikroregion Dyje

Zdroj: H-ELETRONIC, c2008

V mikroregionu⁷ Dyje se nenachází žádné přirozené středisko. Tuto funkci do určité míry přebírala největší obec v tomto svazku obcí Jaroslavice s 1252 obyvateli. V této obci je situována matrika a stavební úřad, pod který spadají další obce tohoto mikroregionu. Ovšem obec Jaroslavice ukončila působení v tomto dobrovolném svazku obcí ke konci roku 2015. Dalším důležitým faktem je, že všechny obce spadají pod obecní úřad s rozšířenou působností ve Znojmě. Majorita obcí nemá své místní části. Ke Slupci náleží další část, a to Oleksovičky. Ve Strachotících je druhou částí Micmanice.

Co se katastrálního výměru týče, převyšuje většina obcí průměr české republiky (1260), průměr Jihomoravského kraje (1060ha) i okresu Znojmo (1100ha). Na jednu obec mikroregionu připadá průměrně 710 obyvatel. To se přirovnat k okresu Znojmo, kde je průměr 771 obyvatel, avšak je značně pod úrovní kraje (1734 obyvatel) i České republiky (1633 obyvatel). Tato skutečnost souvisí s faktem, že tu není situováno, žádné větší město a také lokalizaci mikroregionu v pohraničí. Není též tajemstvím, že právě v pohraničí byl převážně v období socialismu uměle potlačován rozvoj. Určitou roli hraje i typičnost Jižní Moravy v podobě větší vzdálenosti míst obývané člověkem.

Jeden ze stěžejních projevů marginalizace v tomto mikroregionu je neustálé snižování preferencí přiřazovaných od podnikatelů. Jako příčina se uvádí přirozená koncentrace územního socioekonomického rozvoje do větších regionálních centre a kolem je spojujících infrastruktury.

To sebou nese fakt, že v ekonomickém rozvoji a vybavenosti území sociální a technickou infrastrukturou je znát pokulhávání. Na tento jev se dále váže i migrace mladé části obyvatelstva do větších měst. Míra této marginalizace je rozebrána dle řady indikátorů. Hlavně je to dlouhodobý demografický vývoj, úroveň rozvoje podnikatelské aktivity, úroveň daňových příjmů obcí. Nejvíce se s tímto jevem marginalizace setkáváme v okrese Znojmo.

Mikroregion Dyje se nachází na hranicích s dalším členem Evropské unie, a to Rakouskem. To zakládá do budoucna dobrou možnost kooperace, nejen v socioekonomických oblastech. Nedaleko od mikroregionu se situují dva hraniční přechody. První v obci Hatě, který hraničí s Kleinhaugsdorg, dále pak Hevlín, jenž hraničí s obcí Laa

---

⁷ Mikroregion je jiným slovem svazek obcí. Tento svazek obcí má určitý společný cíl. Jde o koordinaci celkového rozvoje území. Jako příklady můžeme uvést vybudování čistíčky odpadních vod, obnovu krajiny apod. (RIS, c2012-2014)

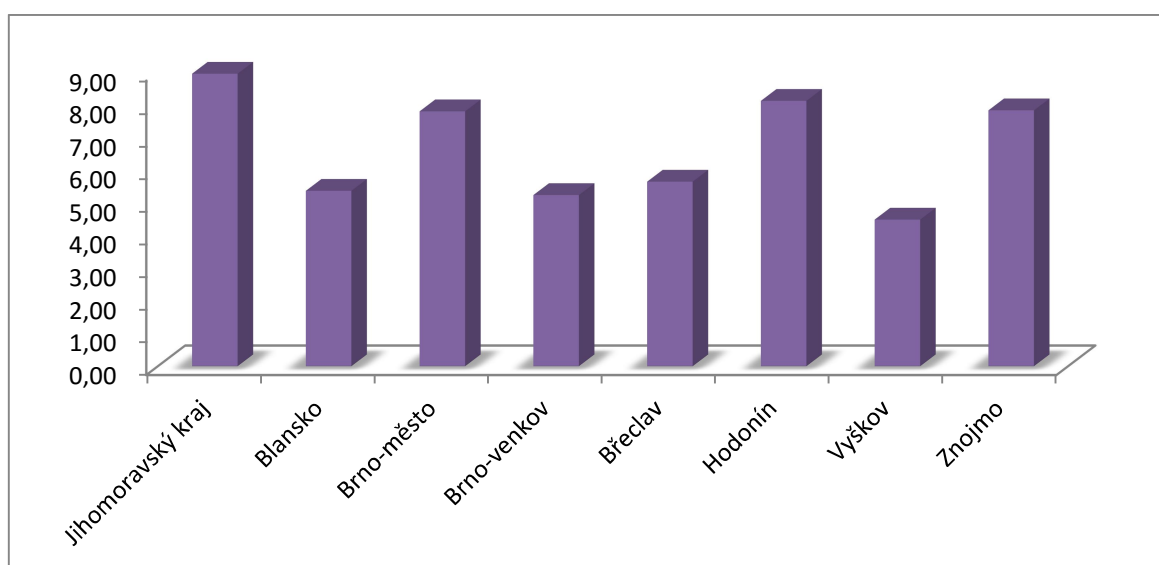

an der Thaya. V některých situacích je k dispozici i přechod Seefeld-Kadolz – Jaroslavice. Ovšem tato možnost stále není dořešena. V této době se rozvíjí pohraniční kooperace mezi Jaroslavicemi a Seefeld-Kadolz. (H-ELECTRONIC, c2008)

Svazek obcí Dyje má sídlo v obci Hrádek na obecním úřadě. Je to dobrovolný svazek obcí ve smyslu ustanovení § 46 odst.2, písm.b) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích v platném znění. Předsedou tohoto svazku je Ing. Jindřich Rosa, místopředsedou pak Mgr. Luděk Lahner. Výbor se dále skládá ze starostů všech 7 obcí. Za Hrádek je to tedy Ondřej Kubic, Josef Gajdošík za Dyjákovice. Blanka Fučíková za obec Křídlovky, Ing. Luděk Müller zastupuje obec Strachotice a Ing. Jiří Slezák poté obec Slup. Členem výboru je i Mgr. Luděk Lahner, jenž je zástupcem obce Valtovice. Předsedou kontrolního a revizního výboru je Josef Gajdošík a členové pak Ing. Jiří Slezák a Blanka Fučíková. (H-ELETRONIC, c2008)

Je na místě také podotknout, že na charakteristice zkoumaného regionu se významně podepisuje především otázka malých možností na pracovním trhu. Nezaměstnanost ve Znojemském okrese je v porovnání s ostatními okresy Jihomoravského kraje jedna ze dvou nejvyšších. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu je na Znojemsku na hodnotě 7,82 %. Převyšuje jí jen nezaměstnanost v okrese Hodonín, která dosahuje hodnoty 8,11 %. K porovnání je zde uveden Graf č. 1. Na kterém je vidět jak si vede Znojemský region vůči ostatním regionům Jihomoravského kraje. (ČSÚ, c2015)

Graf 1 - Nezaměstnanost Jihomoravského kraje k 30. 9. 2015 v procentech

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, c2015

4.2 Výsledky výzkumu

V této kapitole budou prezentovány zjištěná data z průzkumu u obyvatel mikroregionu Dyje a úředníků, jež jsou činní ve správě obcí či samotného dobrovolného svazku obcí Dyje. Celkově bylo zaznamenáno 127 respondentů. Pro respondenty byl připraven dotazník jak v papírové podobě, tak i v elektronickém provedení. První část dotazníku zkoumá demografické parametry a samotnou strukturu respondentů. V další části budou představena výsledná data průzkumu, které směřují k otázkám o vývoji veřejné správy.

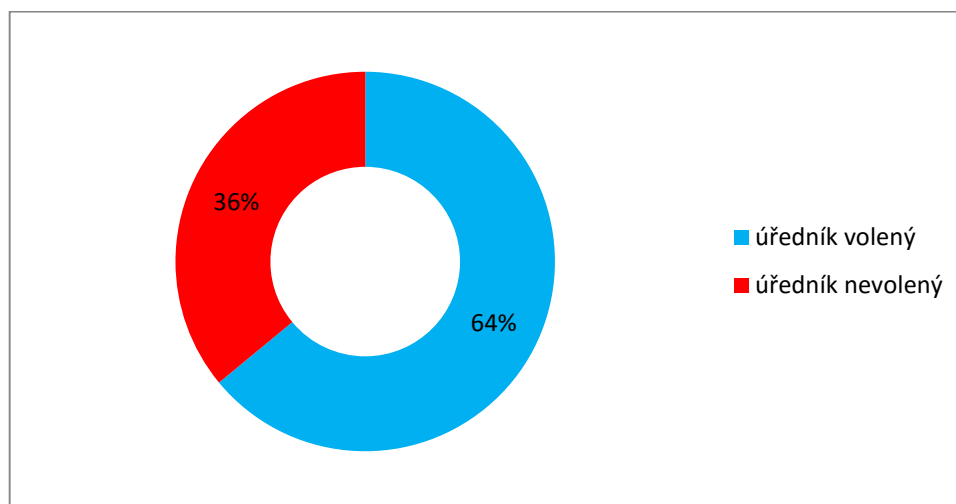
4.2.1 Struktura respondentů

K dispozici byly dvě verze dotazníků. První pro občany a druhá pro úředníky, jež jsou činní v mikroregionu Dyje. Celkem bylo zaznamenáno 102 dotazníků od občanů a 25 dotazníků od úředníků. Dotazník úředníku také obsahoval 2 otázky navíc, a to o funkci úředníku a stanovisko zastupitelů.

4.2.2 Zjištěná data

Otázka č. 1: Kam lze zařadit vaši funkci?

Graf 2 - Funkce úředníků

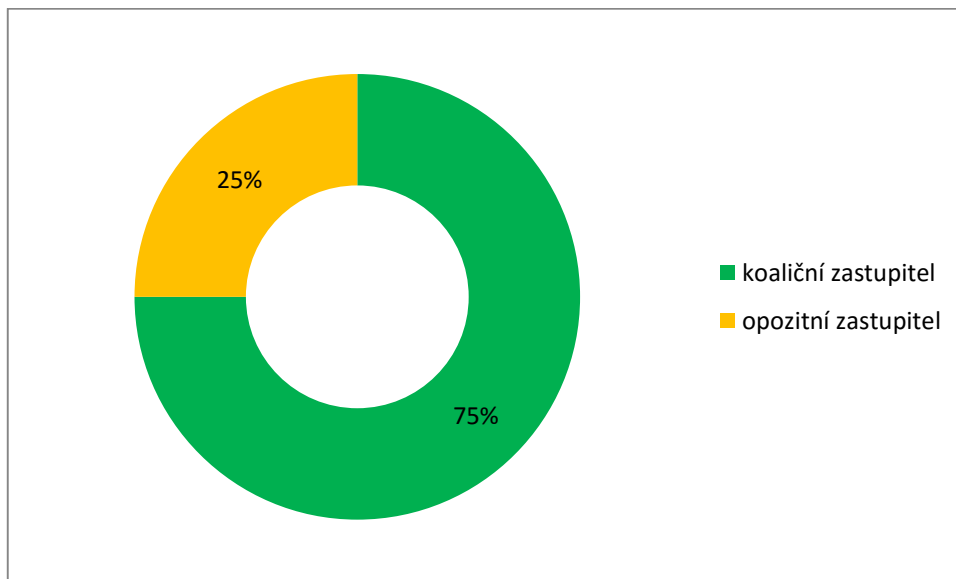

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky ukazují, že v zastupitelstvech se objevují ve dvou třetinách případů úředníci volení, ve zbylé jedné třetině to jsou úředníci nevolení.

Otázka č. 2: Pokud jste úředníkem voleným, lze Vás označit za ...?

Graf 3 - Složení zastupitelů

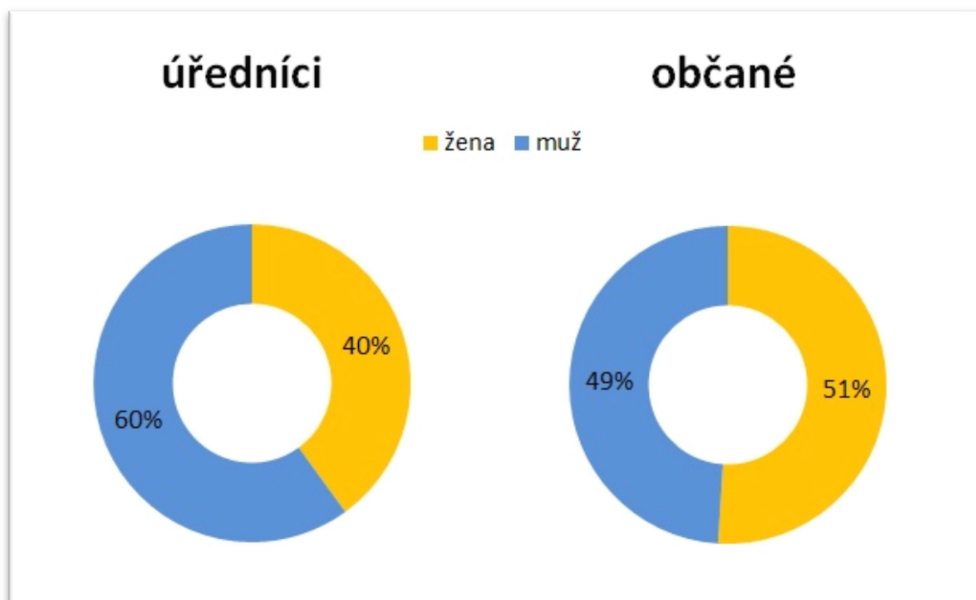

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti v 75 % jsou koaliční zastupitelé. V 25 % dotázaných úředníků se jedná o opozitního zastupitele.

Otázka č. 3: Jaké je vaše pohlaví?

Graf 4 - Pohlaví

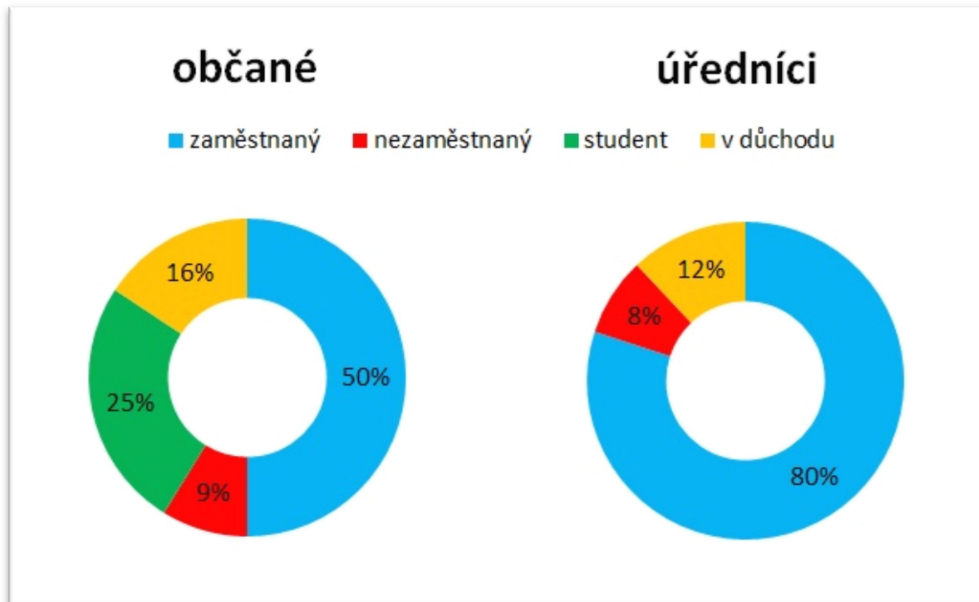

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu je zřejmé, že průzkumu v mikroregionu se zúčastnilo téměř shodné procento mužů i žen u občanů. V dotazníku pro úředníky poté s 60 % podílem vedli muži.

Otázka č. 4: Jaká je Vaše ekonomická činnost?

Graf č. 3: Ekonomická aktivita obyvatel

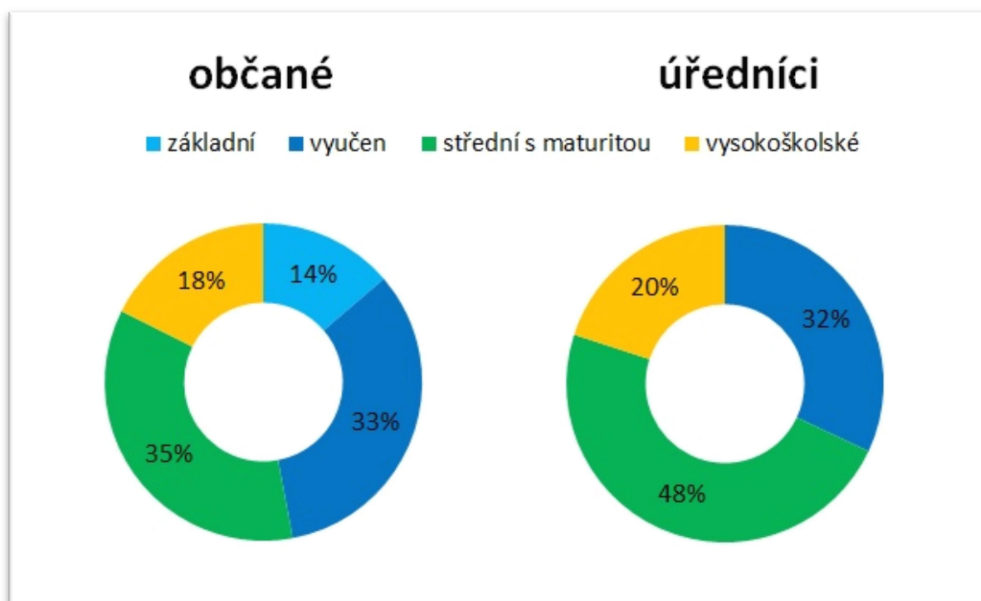

Zdroj: Vlastní zpracování

V druhé otázce cílené na ekonomickou aktivitu se dozvídáme, že největší skupina občanů je zaměstnaná. Úředníci jsou také v 80 % zaměstnáni. Je též zřejmé, že se ve skupině úředníků nevyskytují studenti.

Otázka č. 5: Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Graf 5 - Struktura vzdělání

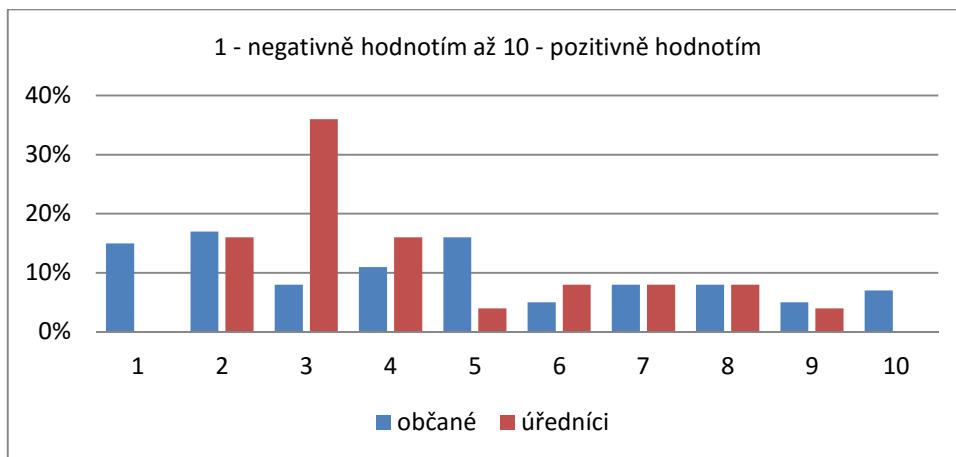
Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že první největší skupinou u občanů s 35 % podílem zaujímají lidé se středním vzděláním s maturitou. Jen o 2 % méně mají lidé s výučním listem. U úředníku zaujímají také největší podíl lidé s maturitou. Nevyskytují se zde však žádní úředníci se základním vzděláním.

Otázka č. 6: Veřejná správa regionu prošla v poslední době řadou změn. Jak dané změny subjektivně hodnotíte?

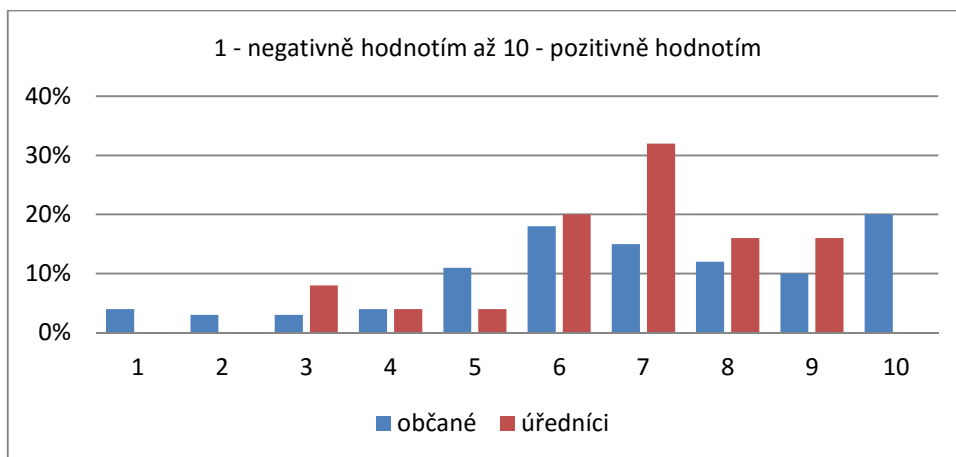
Tato otázka byla společná pro devět následujících škál. Respondenti měli na výběr z deseti možností, kdy jedna znamená negativně hodnotím a deset znamená pozitivně hodnotím.

Graf 6 - Reforma územního členění

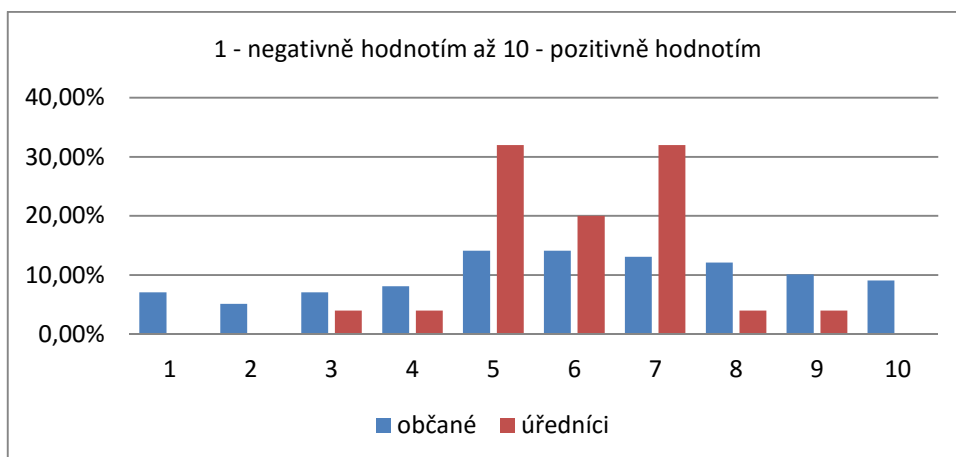
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 7 - Modernizace veřejné správy

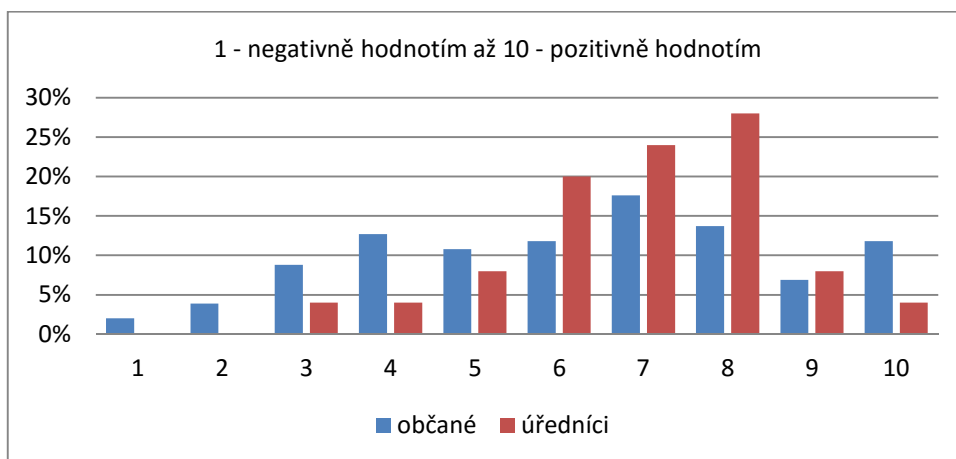
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 8 - Egovernment

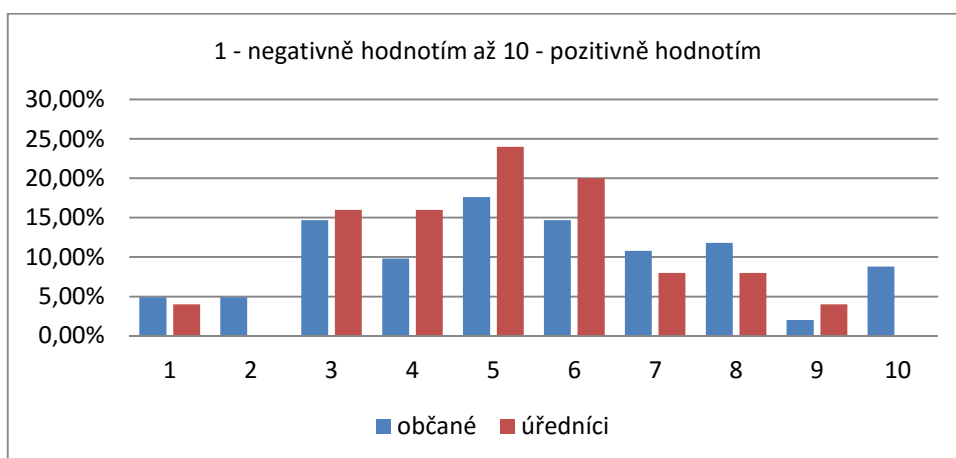
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 9 - Nové možnosti příhraniční spolupráce

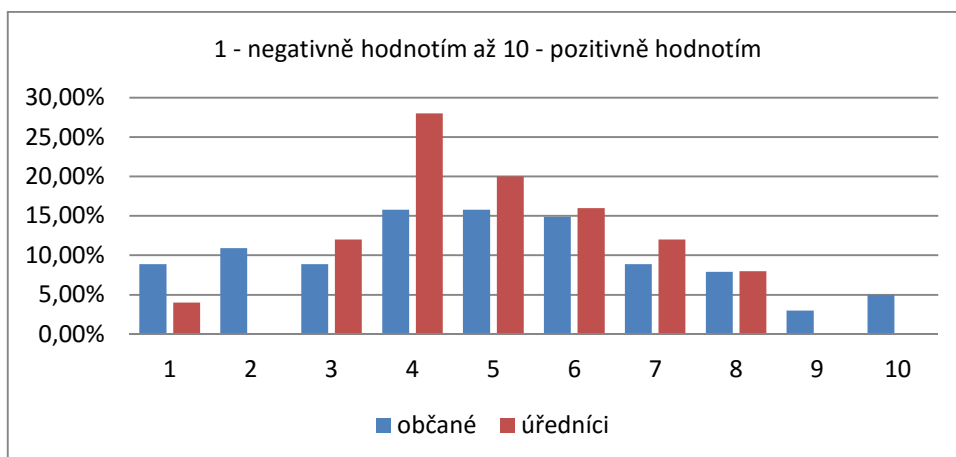
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 10 - Podpora veřejné správy z EU

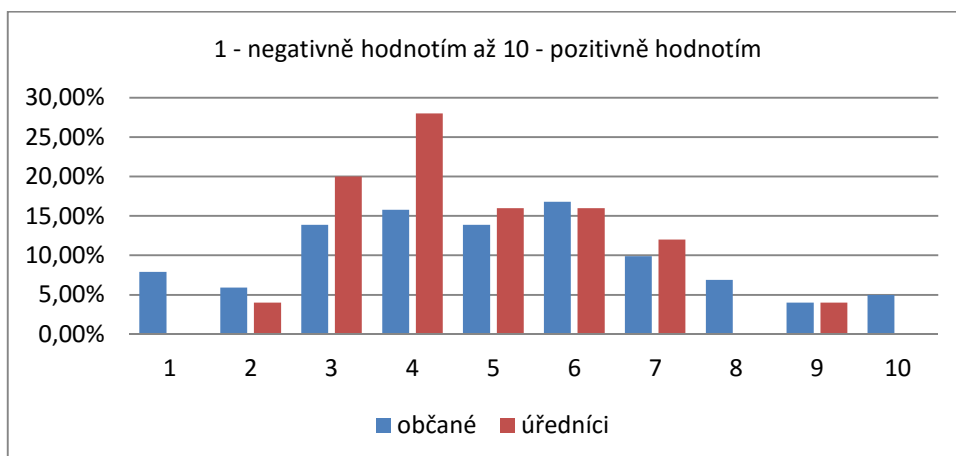
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 11- Snižování administrativní a regulační zátěže, optimalizace

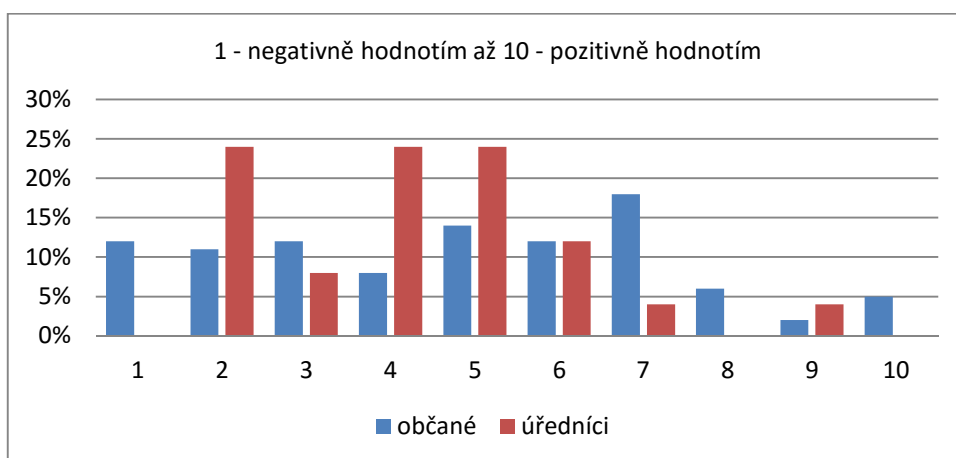
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 12 - Dotační tituly nadřízených celků

Zdroj: Vlastní zpracování

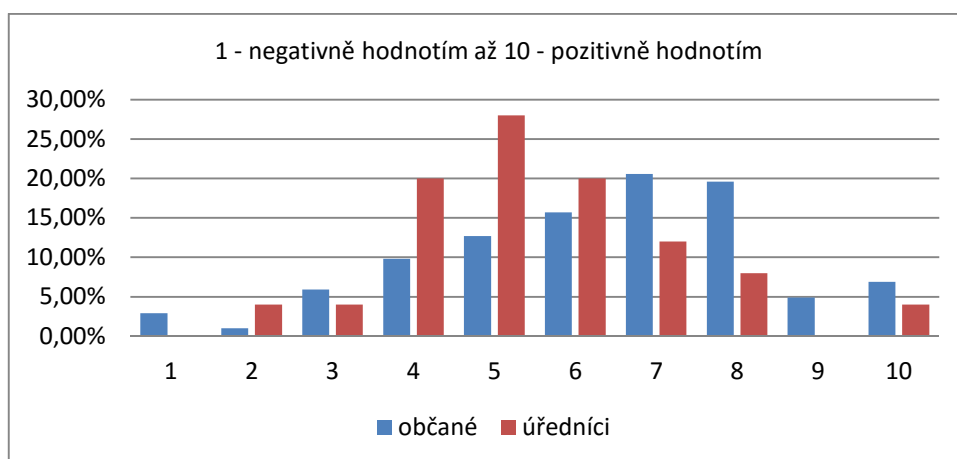
Graf 13 - Snaha přijetí standardů veřejné správy

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 14 - Zdravotnictví, školství, zemědělství

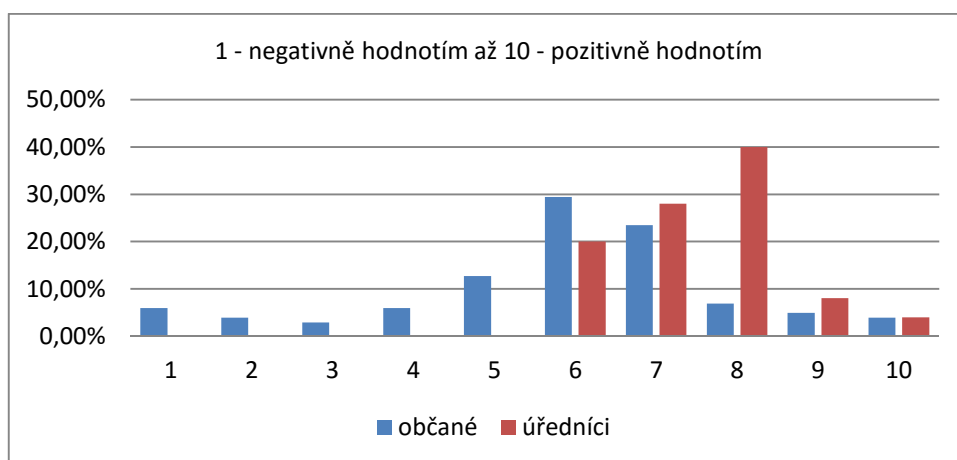
Zdroj: Vlastní zpracování

Z výsledků je možno pozorovat, že občané i úředníci nahlíží na modernizaci veřejné správy, egovernment (czechpoint, datové schránky, základní registry atd.), podpora veřejné správy z EU a na dotační tituly nadřízených celků velice podobným pohledem. Větší rozdílnost názorů už je potom patrná u vnímání reformy územního členění, možnosti příhraniční spolupráce, snižování administrativní a regulační zátěže, optimalizace nebo i u hodnocení snahy přijetí standardů veřejné správy a také u zdravotnictví, školství a zemědělství.

Otázka č. 7: Jak hodnotíte výkon úřadů veřejné správy ve Vašem regionu?

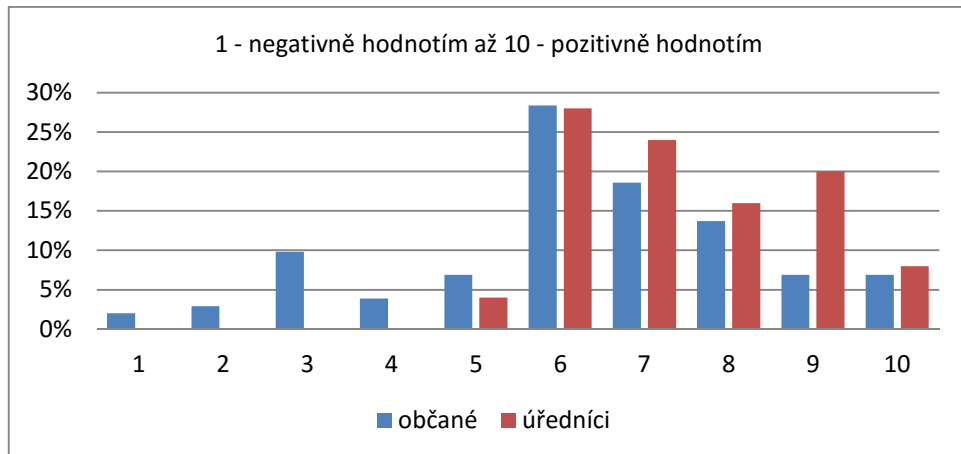
Tato otázka byla společná pro šest následujících škál. Respondenti měli na výběr z deseti možností, kdy jedna znamená negativně hodnotím a deset znamená pozitivně hodnotím.

Graf 15 - Ochota

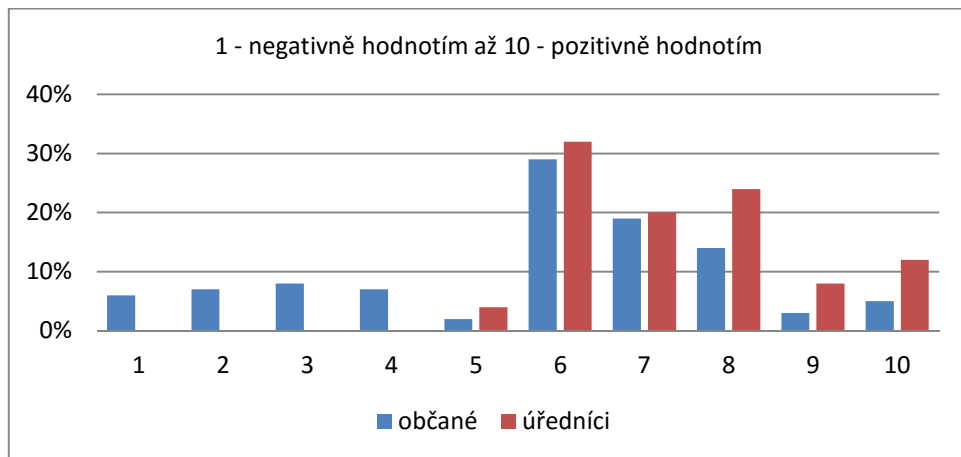
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 16 - Odbornost

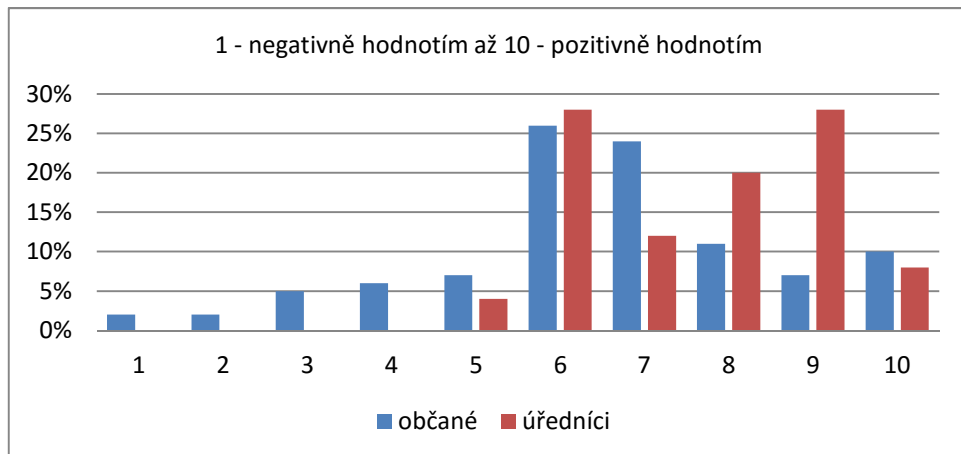
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 17 - Rychlost

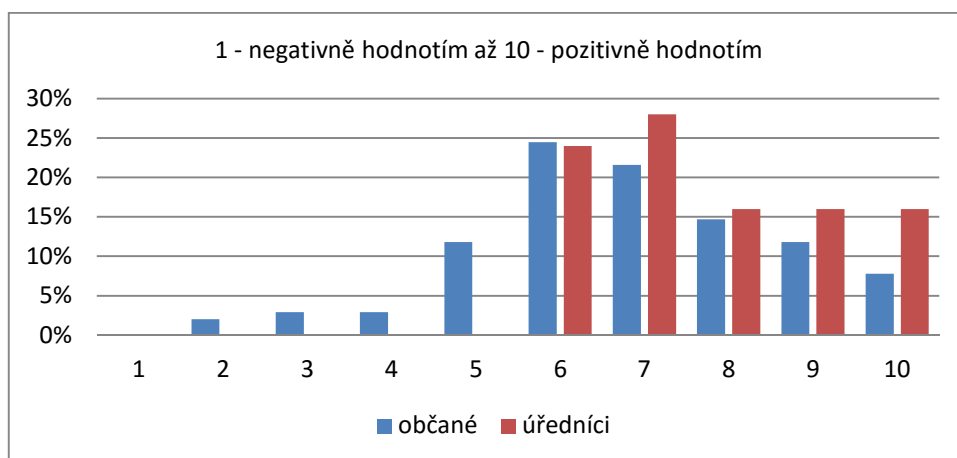
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 18 - Technologické zázemí

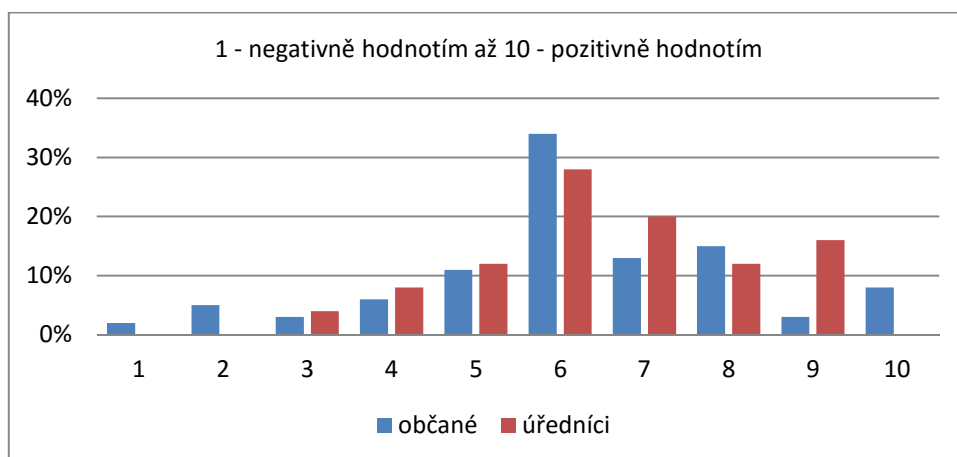
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 19 - Dojezdová vzdálenost

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 20 - Zázemí pro občany

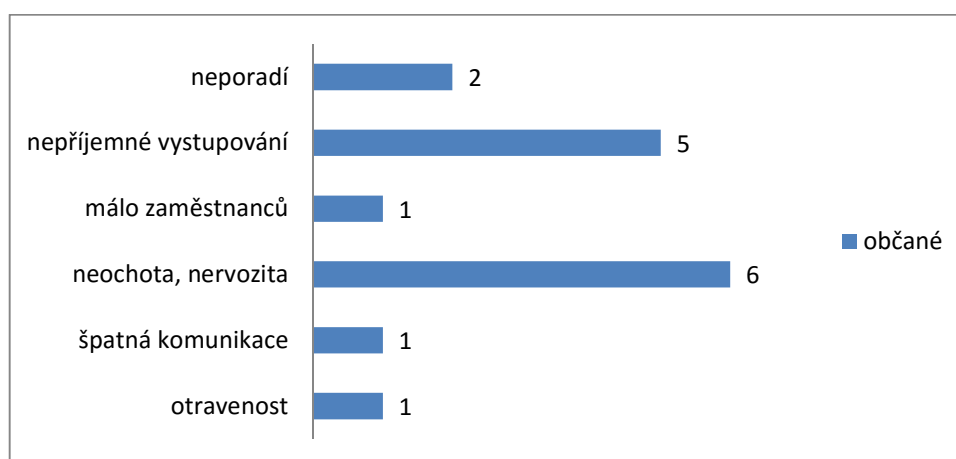
Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafů je zřetelně vidět, že občané jsou daleko více kritičtí a úředníci prakticky v minimálním počtu případů označují negativní hodnocení. Negativní hodnocení se objevilo v jednom případě u odbornosti, rychlosti, technologickém zázemí. Dá se říci, že úředníci byli nejvíce kritičtí k zázemí pro občany, kde se v 6 případech objevilo hodnocení v rozmezí 3 – 5.

Otázka č. 8: Pokud jste v předchozí otázce ohodnotili výkon úřadu VS negativně (tzn. 0-5), uveďte prosím při jaké příležitosti (administrativa na úřadu) jste se s problémem setkali.

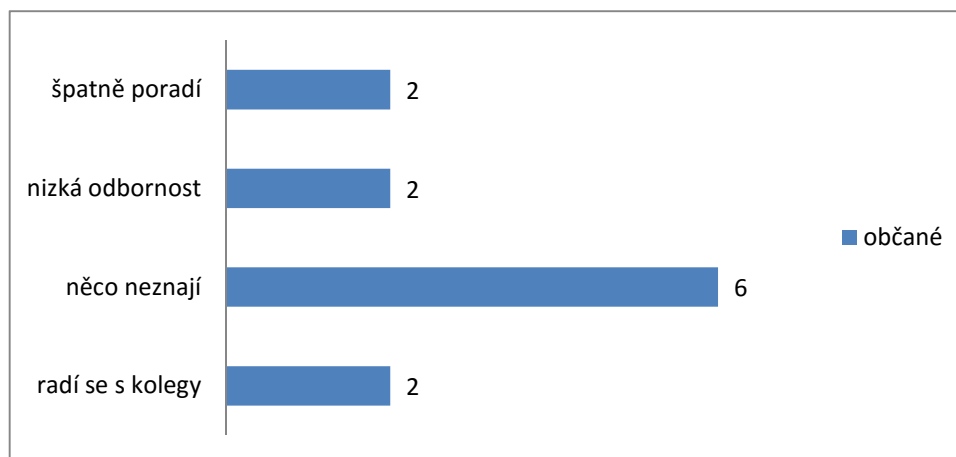
V této otevřené otázce bylo možno napsat konkrétní případ, v jaké nebyli spokojeni. Celkem bylo k dispozici 6 odrážek – ochota, odbornost, rychlost, technologické zázemí, dojezdová vzdálenost a zázemí pro občany. Kvůli možnosti rozrůzněnosti odpovědí, byly některé odpovědi logicky a gramaticky upraveny tak, aby je bylo možno zařadit do stejné skupiny.

Graf 21 - Ochota

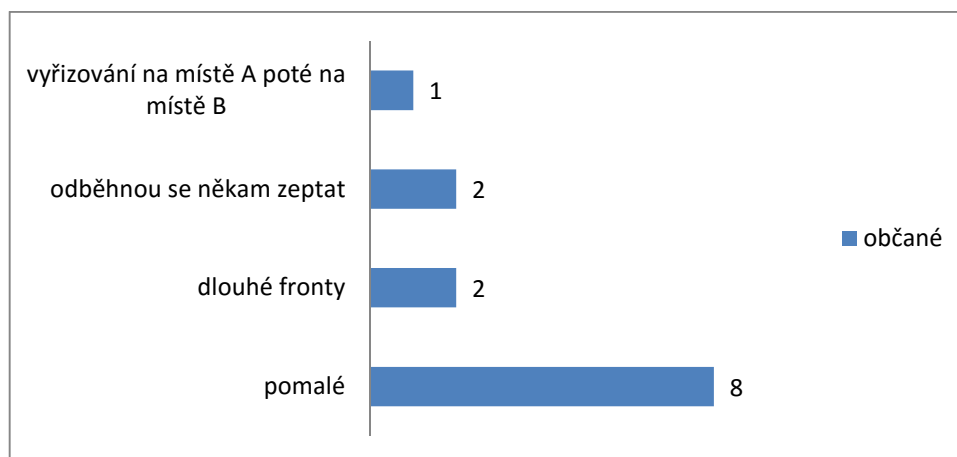
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 22 - Odbornost

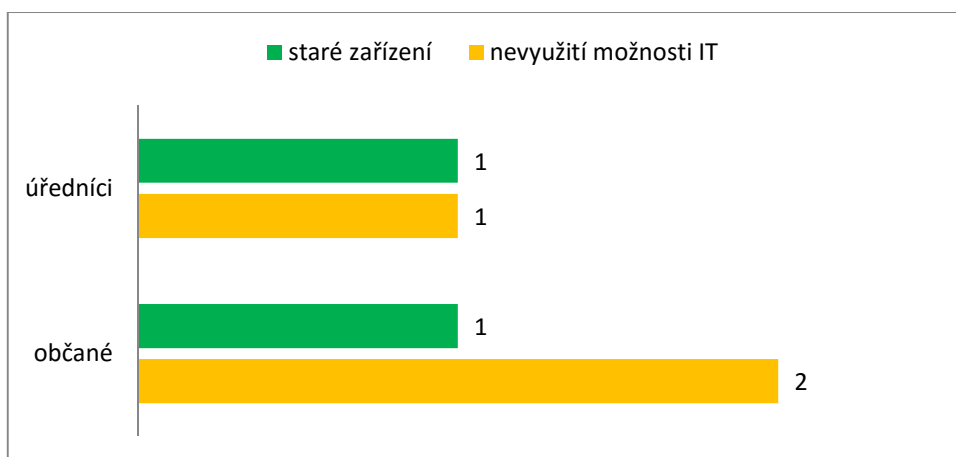
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 23 - Rychlost

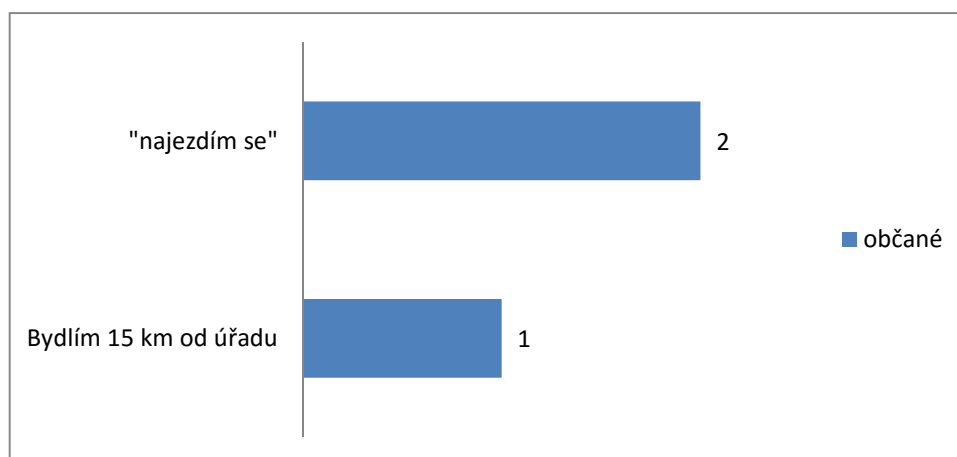
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 24 - Technologické zázemí

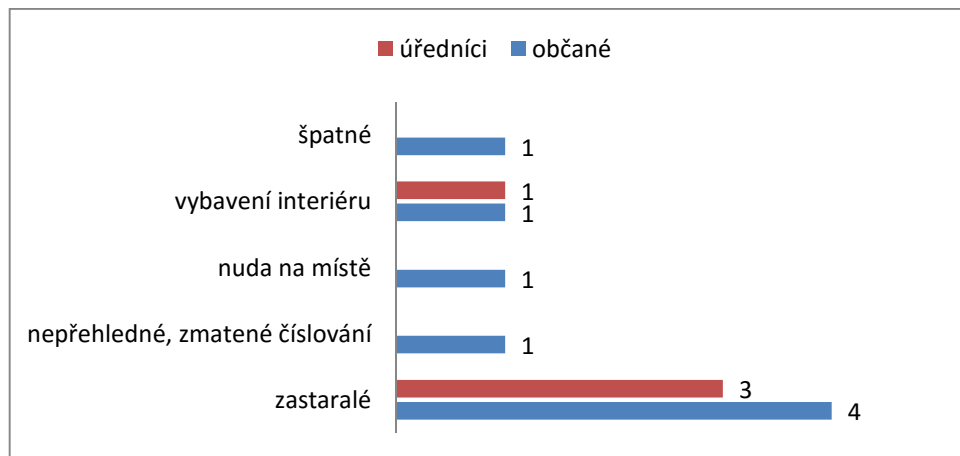
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 25 - Dojezdová vzdálenost

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 26 - Zázemí pro občany

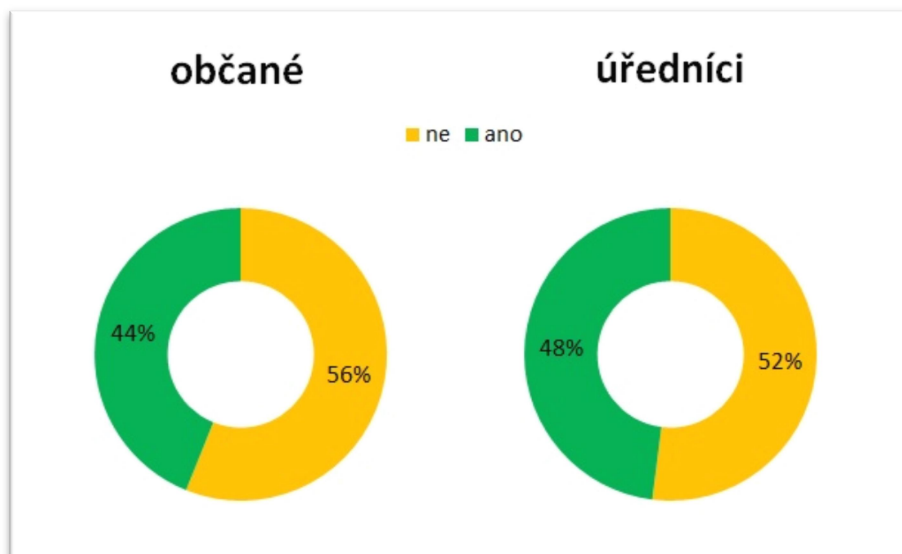

Zdroj: Vlastní zpracování

Jelikož úředníci na některé otázky odpovídali kladně, nezaznamenávali poté odpovědi v této otázce. Tudíž je tu více zastoupena kritika ze strany občanů. Ty nejvíce kritizovali ochotu úředníku se kterými se setkávají na úřadech. Nejvíce si stěžovali na nervozitu a neochotu. K zajímavé shodě poté dochází u zázemí pro občany. Obě dvě strany se téměř shodují. Nejvíce početná byla odpověď ohledně zastaralého zázemí. Byly zde uvedeny takové příklady jako zastaralé nábytky nebo i okna.

Otázka č. 9: Chybí Vám v regionu některá služba veřejné správy?

Graf 27 - Absence služby veřejné správy

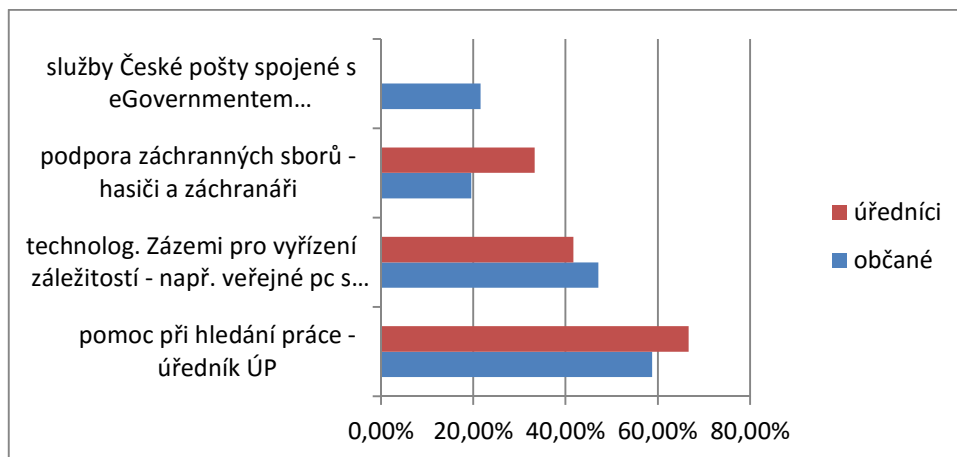

Zdroj: Vlastní zpracování

K zajímavému zjištění docházíme, při zkoumání otázky, zda chybí občanům nějaká služba veřejné správy. Stejný trend se ukázal na obou stranách prováděného průzkumu

Otázka č. 10: Pokud jste v předchozí otázce odpověděli ano, která?

Graf 28 - Která služba Vám chybí?

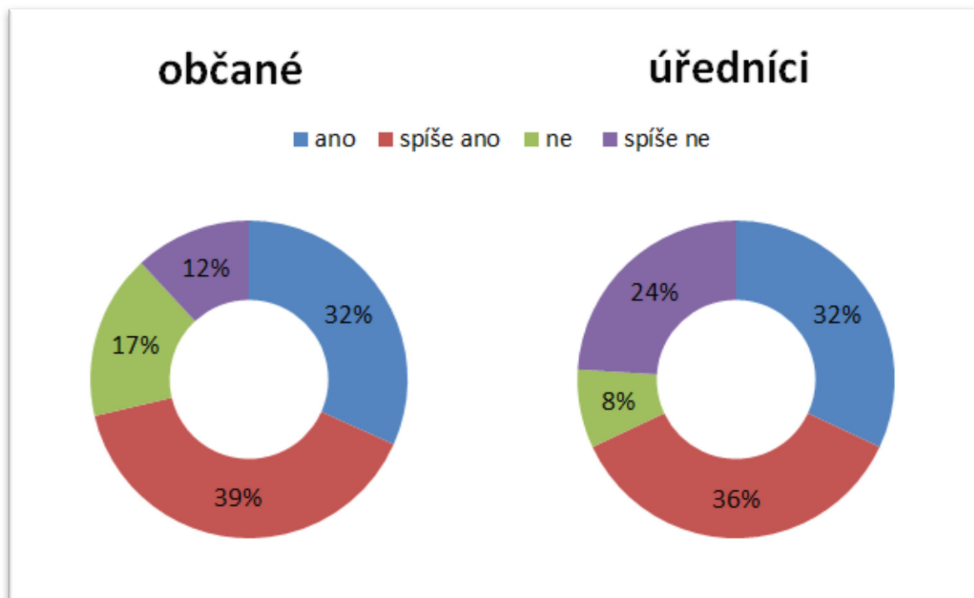

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že nejvíce respondentů označilo možnost – pomoc při hledání práce, tedy že by čekali pomoc od úředníka úřadu práce. Druhou nejčtenější odpovědí poté byla možnost spojena s technologickým zázemím, kde by si občané mohli vyřídit administrativní záležitosti.

Otázka č. 11: Pomohla by dle vašeho názoru rozvoji veřejné správy v regionu případná užší spolupráce v mikroregionu se sousedním rakouským regionem?

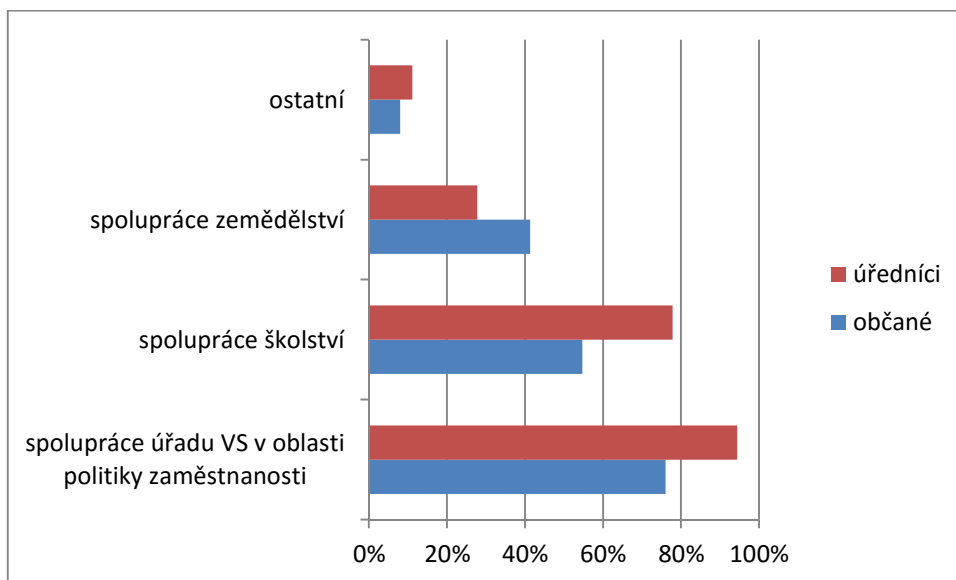
Graf 29 - Rozšíření spolupráce s Rakouskem

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 12: Pokud jste odpověděli ano, co by mohlo veřejné správě pomoci?

Graf 30 - Co by mohlo veřejné správě pomoci?

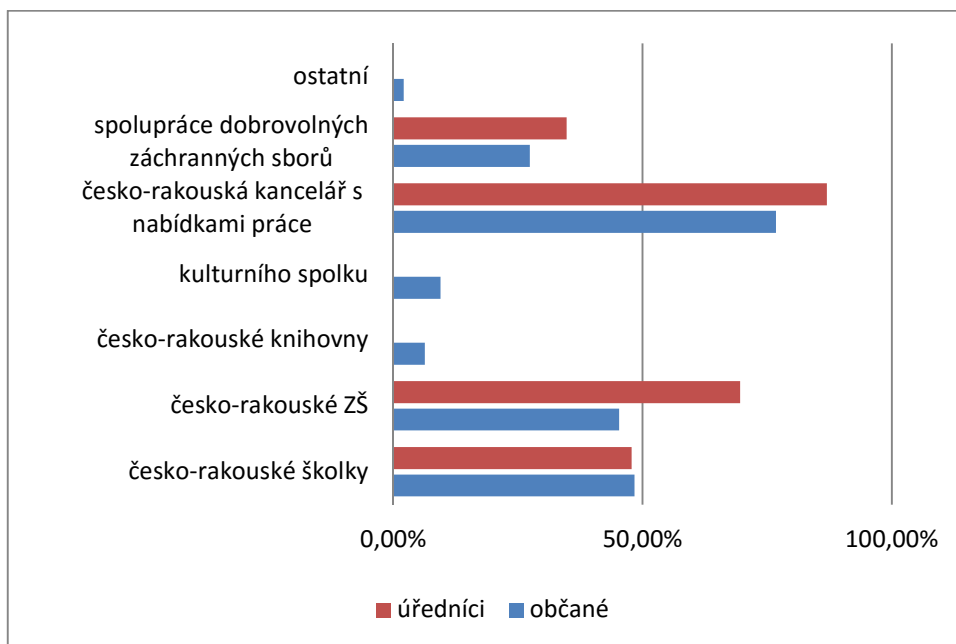

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 13: Uvítali byste, kdyby česko-rakouská spolupráce znamenala vznik?

Graf 31 - Spolupráce Rakouska a Česka

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výsledku na otázku zda by pomohla veřejné správě spolupráce s rakouskou stranou, je patrné, že občané i úředníci jsou ve většině pro rozvinutí spolupráce s Rakouskem. Z odpovědi na následující otázku co by mohlo veřejné správě v případě spolupráce s Rakušany pomoci, by dle nejvíce respondentů prospěla kooperace v oblasti politiky zaměstnanosti. Občané i úředníci si také myslí, že by pomohla spolupráce ve školství a zemědělství. Z přehledu je zřejmé, že nejvíce respondenty zaujala možnost vytvoření česko-rakouské kanceláře s nabídkami prací. Také možnost rozšíření školství v podobě prohloubení spolupráce základních škol a školek měla vysoké podíly označení.

4.3. Navrhovaná řešení pro mikroregion Dyje

Na základě zjištěných informací z provedeného dotazníkového šetření, jež probíhalo mezi úředníky mikroregionu Dyje a jejími občany, byly identifikovány nedostatky, které jsou překážkou v efektivním výkonu veřejné správy. Občané i úředníci také označili směr, jakým by se podle nich veřejná správa v tomto dobrovolném svazku obcí měla dále ubírat. Dále tedy bude navrženo řešení.

Z průzkumu bylo zjištěno, že jak občané, tak úředníci vnímají velice pozitivně modernizaci veřejné správy. Dále také s tím spojený eGovernment. Obě dvě skupiny respondentů také pozitivně vnímají změny v oblasti nových možností příhraniční spolupráce.

K tomuto kontextu je také nutno připojit odpověď na otázku 11 v dotazníku, kde byla položena otázka, zda by dle názoru občanů i úředníků pomohla rozvoji veřejné správy v regionu případná užší spolupráce v mikroregionu se sousedním rakouským regionem. Tuto možnost pozitivně vnímalo 71 % občanů a 68 % úředníků, což je jasná většina. Je tedy patrné, že tímto směrem by se měla správa posunout.

V navazující otázce poté obě skupiny respondentů vymezily přesněji, jak si tuto spolupráci představují. Téměř všichni úředníci (94 %) a tři čtvrtiny občanů poukázali na vznik spolupráce úřadů VS v oblasti politiky zaměstnanosti.

V poslední otázce dotazníkového šetření poté označovaly obě skupiny, co by konkrétně měl znamenat tento vznik spolupráce. Ukázalo se, že 87 % úředníků a 76 % občanů si myslí, že by měla vzniknout Česko-rakouská kancelář s nabídkami práce.

Návrh č. 1: Vznik Česko-rakouské kanceláře pro aktivní politiku zaměstnanosti

Vzhledem k umístění mikroregionu Dyje u rakouských hranic, je možnost dále rozvíjet tuto spolupráci s rakouskou stranou. Občané i úředníci dali jasně najevo, že mají zájem realizovat tento záměr v politice zaměstnanosti. Z pravidelných statistických průzkumů vyplývá, že v této příhraniční lokalitě lidé vyhledávají způsob, jak pracovat v Rakousku. Je tedy na místě navrhnout tuto formu příhraniční spolupráce.

Aktivní politice zaměstnanosti by tedy dle návrhu této bakalářské práce prospělo, kdyby bylo možné v mikroregionu vytvořit místo, kde by byly shromážděny jak české, tak rakouské nabídky práce. Ať už by to bylo vymezení místa na příslušných obecních úřadech

mikroregionu nebo také založení elektronické verze, která by byla dostupná na všech stránkách obcí mikroregionu, mikroregionu Dyje. Místem, kde by se obyvatelé mohli také dozvědět o těchto nabídkách je sociálních sítích jako je Facebook⁸. Kdyby na tyto fyzická či elektronická místa byla vkládány nabídky práce, umožnilo by to rychleji najít práci a v mnoha českých případech i dosáhnout na lepší ohodnocení, které je možno v Rakousku dosáhnout.

Návrh č. 2: Externí pracovník úřadu práce

Obě skupiny také daly najevo, že v případě absence některé služby veřejné správy jim nejvíce chybí právě možnost pomoci při hledání práce přímo v místě mikroregionu. To by se dalo vyřešit pravidelnou návštěvou úředníka v obci, který by měl jasně daný harmonogram, kdy a kde v jaké obci úřaduje. Úředník by v tomto případě pomáhal nezaměstnaným najít příslušnou pracovní pozici. V žádné obci mikroregionu doposud takováto služba není k dispozici, i když byla tato nová potřeba identifikována.

Návrh č. 3: Přeshraniční spolupráce v oblasti školství

Jako druhou nejčastější odpověď na otázku, co by měla případná spolupráce s rakouskou stranou znamenat, označily obě skupiny respondentů oblast zlepšení spolupráce ve v oblasti školství. Už přes deset let spolupracuje jedna základní škola v mikroregionu s rakouskou školou. Konkrétně se jedná o základní školu Dyjákovice a Volksschule Wulzeshofen. Tato spolupráce byla vytvořena na podnět bývalého starosty Dyjákovic, jež chtěl odstranit jazykovou bariéru mezi českými a rakouskými žáky. S touto skutečností souvisí další návrh, a to prohloubit spolupráci jak škol, tak i školek, kde by se české děti od již raného věku učily německy. Navíc v mnoha případech je známa skutečnost, že rodiče nemohou najít školku či školu pro své dítě. To by dalo tak rodičům dětí širší spektrum jak se rozhodnout pro vzdělávání svých dětí a případně je umístit do rakouské školky.

Návrh č. 4: Společné kurzy pro úředníky veřejné správy na rakouské i české straně

Poslední z návrhů této bakalářské práce je spíše hypotetický, avšak jeho význam by v případě uskutečnění přinesl dle provedeného výzkumu skutečný posun v oblasti modernizace a efektivity veřejné správy. Jednalo by se o společné školení úředníků, které

---

⁸ Nutnou zmínkou je fakt, že bohužel jen jedna z obcí mikroregionu, a to Valtrovice má v dnešní době sociálních sítí Facebookový profil, který ovšem také neaktualizuje a navíc na něj nemá odkaz na svých internetových stránkách.

by cílilo nejen na jazykové znalosti, ale především na předávání zkušeností v oblasti veřejné správy a především komunikace s občany. Ta se totiž v dotazníkovém šetření ukázala jako neproblematičtější aspekt modernizace. Právě komunikační problémy a ochota úředníků byla v dotaznících často zmiňována jako problém.

Práce si je vědoma toho, že navrhované školení by bylo z organizačního hlediska složité připravit, avšak po zapojení samospráv na obou stranách hranic to není rozhodně problém nepřekonatelný. Efekt by mnohonásobně převýšil vynaložené úsilí.

5. Závěr

Bakalářská práce přinesla zajímavá zjištění o stavu veřejné správy v mikroregionu Dyje a upozornila především na nedostatky v oblasti spolupráce se správou v přílehlém rakouském regionu. Práce ukázala, že správa prošla dosavadní reformou úspěšně, především v oblasti modernizace a zavedení tzv. eGovernmentu. Zlepšení je však vždy možné a to především v oblasti efektivit a komunikace veřejné správy s občany.

Právě pro tuto zkoumanou oblast přinesla předkládaná práce návrhy, jež by mohly přispět ke zlepšení stávající situace. Hlavním cílem této bakalářské práce tak bylo na základě získaných dat vytvořit návrhy, které by zefektivnily výstupy moderní veřejné správy v mikroregionu právě a to s ohledem na geopolitické umístění dobrovolného svazku obcí Dyje.

V teoretické části byly definovány nezbytné pojmy, které se k problematice váží. Byly zde popsány takové pojmy jako veřejná správa, samospráva či státní správa. Nezbytnou součástí práce bylo také přiblížit vývoj veřejné správy v pohraničních regionech jako Znojensko, který se zde formoval s ohledem na časovou osu a měl velký vliv na utváření veřejné správy jak po druhé světové válce, tak i v dobách socialismu a následně po jeho pádu.

V praktické části byl poté charakterizován mikroregion Dyje. Byly zde uvedeny jeho základní socioekonomická data, kdo zastupuje tento dobrovolný svazek obcí a také např. kdy byl založen a z jakého důvodu. Nezbytnou částí této praktické části práce poté byla reprezentace zjištěných dat z dotazníkového šetření, které probíhalo v tomto mikroregionu mezi jeho občany a úředníky, jež jsou činní v mikroregionu Dyje. Celkem bylo vybráno 127 dotazníků, z toho 25 bylo od úředníků.

Ze zjištěných dat vyšlo najevo, že jak občané, tak úředníci zaujímají velice obdobný názor, který se liší jen v několika dílčích otázkách. Při hodnocení odbornosti či rychlosti úřadů projeví občané větší kritiku než úředníci a stěžovali si na takové věci jako nechota, špatné rady či dlouhé fronty. V odpovědích úředníků byla zase znát větší nespokojenost s dotacemi nadřízených celků, či nutnost přizpůsobovat veřejnou správu k evropskému modelu. U obou skupin bylo zjištěno, že vnímají velice pozitivně elektronizaci veřejné správy a že jsou otevřeni k prohloubení příhraniční spolupráce v tomto mikroregionu.

Obě skupiny respondentů jsou tedy přesvědčeny o tom, že dalším vývojem veřejné správy v mikroregionu je lépe využít možnost nových technologií, naučit úředníky tuto technologii efektivně používat a také rozvinout spolupráci se sousedícím rakouským regionem. Dále bylo také navrženo zabývat se více problematikou zaměstnanosti, rozvoje spolupráce ve školství a nabídnout tak občanům do budoucna lepší možnost uplatnění. V neposlední řadě v práci také zaznělo, že by dalšímu rozvoji veřejné správy v mikroregionu prospělo snížit administrativní zátěž spojenou s osobní návštěvou na úřadech a tu přesunout na internet.

6. Seznam použité literatury

Knižní zdroje

BALÍK, Stanislav. 2009 *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.

CABADA, Ladislav a Karel VODIČKA. 2007. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2. akt. vyd. Praha: Portál, 384 s. ISBN 978-80-7367-337-6.

ČECHÁK Vladimír. 2004. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945–2004)*, 1. vyd. Praha, Vysoká škola finanční a správní, 262 s. ISBN 80-86754-22-7.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5.

HENDRYCH, Dušan a kol., 2014. *Správní věda – Teorie veřejné správy*. 4. akt. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 244 s. ISBN 978-80-7478-562-7.

KOUDELKA, Zdeněk. 2007. *Samospráva*. 1. vyd. Praha: Linde, 400 s. ISBN 978-80-7201-665-5.

LACINA, Karel a Vladimír ČECHÁK. 2001. *Vývoj systémů veřejné správy*. Praha: Profesional Publishing, 115 s. ISBN 80 - 86419 - 13 - 4.

POMAHAČ, Richard a Olga VIDLÁKOVÁ, 2002. *Veřejná správa*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 290 s. ISBN 80-7179-748-0.

PRŮCHA, Petr. 2007. *Správní právo, obecná část*. 7. dopl. a akt. vyd. Brno: MU, 418 s. ISBN 978-80-210-4276-6.

SCHELLE, Karel a kol., 2009. *Dějiny české veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 314 s. ISBN 978-80-7380-203-5.

SKULOVÁ, Soňa a kol., 2001. *Základy správní vědy*. 1. vyd. Brno: MU, 236 s. ISBN 80-210-1828-3.

SLÁDEČEK, Vladimír. 2009. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 463 s. ISBN 987-80-7357-382-9.

STANĚK, Tomáš a Adrian VON ARBURG. 2010. *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945-1951*. 1. vyd. Středokluky: SUSA, 376 s. ISBN 978-80-86057-66-8.

ŠISLER, Stanislav. 1963. Příspěvek k vývoji a organizaci okupační správy v českých zemích v letech 1939-1945. In: *Sborník archivních prací*. 2. Ročník, XIII. Praha: Archivní správa Ministerstva vnitra. s. 46-95.

TITTELBACHOVÁ, Šárka. 2011. *Turismus a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 200 s. ISBN 978-80-247-3842-0.

VIDLÁKOVÁ Olga. 2006. *Reformy veřejné správy*. 1. vyd. Univerzita Pardubice, 140 s. ISBN 80-7194-290-1.

Elektronické zdroje

Audit: modernizace veřejné správy. *Equica*, c2015 [online]. Praha: Equica [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.equica.cz/audit-modernizace-verejne-spravy>

Hexagon (Hexagon veřejné správy), *Managementmania*, c2011-2013 [online]. Managementmania.cz [online]. Plzeň Managementmania [cit. 2015-12-2]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/hexagon-hexagon-verejne-spravy>

Mikroregiony. *RIS*, c2012-2015 [online]. Praha: Centrum pro regionální rozvoj České republiky [cit. 2016-3-10]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/mikroregiony>

Nezaměstnanost v Jihomoravském kraji k 30. září 2015. *ČSÚ*, c2015 [online]. Brno:

Krajská správa ČSÚ [cit. 2016-3-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/nezamestnanost-v-jihomoravskem-kraji-k-30-zari-2015>

Protektorát Čechy a Morava – začátek totality v Čechách. *Občanské sdružení britské listy, c1996-2015* [online]. Praha: Občanské sdružení britské listy [cit. 2015-11-09]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/51288.html#>

Správa, veřejná správa, a samospráva. *Eamos, c2002-2015* [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita, [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: http://eamos.pf.jcu.cz/amos/ksb/externi/ksb_7434/1.htm

Sudetenland. *Familie Prehm, c1997-2009* [online]. Berlin: Karl Prehm, [cit. 2015-11-09]. Dostupné z <http://www.prehm.de/sudetenland.html>

Ústavní zákon č. 12/1954 Sb., o národních výborech. In *Sbírka zákonů ČR. 1954*, Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1954-12>> [cit. 2015-11-27]. ISSN 1211-1244.

Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., ústava Československé republiky. In *Sbírka zákonů ČR, 1948*, Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1948-150>> [cit. 2015-11-12]. ISSN 1211-1244.

Území a obyvatelstvo. *H-ELECTRONIC, c2008* [online]. Dobšice: H-ELECTRONIC [cit. 2016-3-1]. Dostupné z: <http://www.sodyje.cz/index.php?ID=23>

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In *Sbírka zákonů ČR. 2000*, Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>> [cit. 2015-12-01]. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). In *Sbírka zákonů ČR. 2000*, Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>> [cit. 2015-11-25]. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 280/1948 Sb., o krajském zřízení. In *Sbírka zákonů ČR, 1948*, Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1948-280>> [cit. 2015-12-01]. ISSN 1211-1244.

7. Seznam obrázků a grafů

Obrázek 1 - Dělení veřejné správy	13
Obrázek 2 - Sudety	15
Obrázek 3 - Územněsprávní členění roku 1949.....	19
Obrázek 4 - Hexagon veřejné správy.....	25
Obrázek 5 - Mikroregion Dyje.....	27
Graf 1 - Nezaměstnanost Jihomoravského kraje	29
Graf 2 - Funkce úředníků.....	30
Graf 3 - Složení zastupitelů	31
Graf 4 - Pohlaví.....	31
Graf 5 - Struktura vzdělání	33
Graf 6 - Reforma územního členění	34
Graf 7 - Modernizace veřejné správy	34
Graf 8 - Egovernment	35
Graf 9 - Nové možnosti příhraniční spolupráce.....	35
Graf 10 - Podpora veřejné správy z EU	35
Graf 11- Snižování administrativní a regulační zátěže, optimalizace	36
Graf 12 - Dotační tituly nadřízených celků	36
Graf 13 - Snaha přijetí standardů veřejné správy	36
Graf 14 - Zdravotnictví, školství, zemědělství	37
Graf 15 - Ochota	37
Graf 16 - Odbornost.....	38
Graf 17 - Rychlost.....	38
Graf 18 - Technologické zázemí.....	38
Graf 19 - Dojezdová vzdálenost	39
Graf 20 - Zázemí pro občany	39
Graf 21 - Ochota	40
Graf 22 - Odbornost.....	40
Graf 23 - Rychlost.....	41
Graf 24 - Technologické zázemí.....	41
Graf 25 - Dojezdová vzdálenost	41
Graf 26 - Zázemí pro občany	42
Graf 27 - Absence služby veřejné správy	42
Graf 28 - Která služba Vám chybí?	43
Graf 29 - Rozšíření spolupráce s Rakouskem.....	44
Graf 30 - Co by mohlo veřejné správě pomoci?	44
Graf 31 - Spolupráce Rakouska a Česka	45

8. Seznam příloh

Příloha 1 - Titulní strana o vzniku dobrovolného svazku obcí	56
Příloha 2 Dotazník pro občany	57
Příloha 4 - Dotazník pro úředníky	59

9. Přílohy

Příloha 1 - Titulní strana o vzniku dobrovolného svazku obcí

Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí (zakladatelská smlouva)

"Svazek obcí Dyje"

o založení dobrovolného svazku obcí ve smyslu ustanovení § 46 odst.2, písm.b) zákona č. 128/2000 Sb.,
o obcích v platném měni.

Článek I. Zakladatelé dobrovolného svazku obcí (dále jen svazek)

1. **Obec Dyjákovice**, zastoupená starostou JUDr. Jaroslavem Chmelou, usnesení Zastupitelstva obce ze dne 10.09.2003
2. **Obec Hrádek**, zastoupená starostou Janem Stavinohou, usnesení Zastupitelstva obce ze dne 12.09.2003.
3. **Obec Jaroslavice**, zastoupená starostou Petrem Zálešákem, usnesení Zastupitelstva obce ze dne 15.09.2003.
4. **Obec Křidlůvky**, zastoupená starostou Antonínem Pacikem, usnesení Zastupitelstva obce ze dne 10.09.2003.
5. **Obec Slup**, zastoupená starostou ing. Františkem Jelečkem, usnesení Zastupitelstva obce ze dne 17.09.2003.
6. **Obec Strachotice**, zastoupená starostkou Evou Vaculovou, usnesení Zastupitelstva obce ze dne 17.09.2003.
7. **Obec Valtrovice**, zastoupená starostou Milanem Králíkem, usnesení Zastupitelstva obce ze dne 14.10.2003.

Článek II. Předmět činnosti

Předmětem činnosti svazku obcí je realizace strategického plánu trvale udržitelného rozvoje se zaměřením na :

- . řešení úkolů v oblasti zdokonalování sítí technického vybavení
jedná se o spolupráci při zajišťování místní a regionální infrastruktury a vyhledávání podmínek financování
- . řešení úkolů v oblasti kultury a sportu
jedná se o spolupráci při zajišťování správy a udržování kulturních památek, sportovních a kulturních zařízení
- . řešení úkolů v oblasti cestovního ruchu, agroturistiky a vinařství
jedná se o spolupráci při rozvoji cykloturistiky, agroturistiky a vinařství
- . svazek obcí může vyvíjet vlastní hospodářskou činnost
- . řešení úkolů v oblasti životního prostředí
jedná se o spolupráci při tvorbě a ochraně krajinných prvků

Příloha 2 Dotazník pro občany

Dotazník pro občany mikroregionu Dyje

Dobrý den,

mé jméno je Marcel Křížka a jsem studentem Soukromé vysoké školy ekonomické ve Znojmě a chci Vás poprosit o vyplnění tohoto krátkého dotazníku. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce, která zkoumá vývoj veřejné správy v mikroregionu Dyje. QR kód odkazuje na elektronickou verzi.

Děkuji předem za vyplnění

1. Vaše pohlaví:

muž

žena

2. Jste:

zaměstnaný

nezaměstnaný

v důchodu

student

3. Vaše vzdělání

základní

střední s maturitou

vyučen

vysokoškolské

4. Veřejná správa regionu prošla v poslední době řadou změn. Jak dané změny subjektivně

hodnotíte? Obodujte na předložené škále, kdy jedna znamená negativně hodnotím a deset znamená pozitivně hodnotím:

- a) reforma územního členění veřejné správy – zánik okresů, vznik krajů a následné zavedení obcí I. až III. stupně .....
- b) modernizace veřejné správy (zavedení počítačů a nových technologií) .....
- c) Egovernment (Czechpoint, Datové schránky, základní registry atd.) .....
- d) nové možnosti příhraniční spolupráce (hasiči, záchranka, školství, dopravní dostupnost).....
- e) podpora veřejné správy z EU .....
- f) snižování administrativní a regulační zátěže, optimalizace .....
- g) dotační tituly nadřízených celků (životní prostředí, infrastruktury, památky) .....
- h) snaha o přijetí standardů veřejné správy – Evropská charta místní samosprávy .....
- i) zdravotnictví, školství, zemědělství (lékař v obci, dostupnost škol atd.) .....

5. Jak hodnotíte výkon úřadů veřejné správy ve Vašem regionu? Obodujte na předložené škále, kdy jedna znamená negativně hodnotím a deset znamená pozitivně hodnotím.

- a) ochota .....
- b) odbornost .....
- c) rychlost .....
- d) technologické zázemí .....
- e) dojezdová vzdálenost .....
- f) zázemí pro občany .....

6. Pokud jste v otázce č. 5 ohodnotili výkon úřadu VS negativně (tzn. 0-5), uveďte prosím při jaké příležitosti (administrativa na úřadu) jste se s problémem setkali.

- a) ochota.....
- b) odbornost.....
- c) rychlost.....
- d) technologické zázemí.....
- e) dojezdová vzdálenost.....
- f) zázemí pro občany.....

7. Chybí Vám v regionu některá služba veřejné správy?

- ano ne

8. Pokud jste v otázce č. 9 odpověděli ano, která?

- pomoc při hledání práce – úředník úřadu práce
- technologické zázemí pro vyřízení administrativy – např. veřejné počítače s internetem
- podpora záchranných sborů (hasiči a záchranáři)
- služby české pošty spojené s e-Governmentem (czechpoint, elektronické konverze dat)
- jiná.....

9. Pomohla by dle vašeho názoru rozvoji veřejné správy v regionu případná užší spolupráce v mikroregionu se sousedním rakouským regionem?

- ano spíše ano ne spíše ne

10. Pokud jste odpověděli ano, co by mohlo veřejné správě pomoci?

- spolupráce úřadů VS v oblasti politiky zaměstnanosti
- spolupráce školství
- spolupráce zemědělství
- jiná.....

11. Uvítali byste, kdyby česko-rakouská spolupráce znamenala vznik:

- česko-rakouské školky spolupráce v oblasti zemědělství (např. vinařství)
- česko-rakouské ZŠ spolupráce dobrovolných záchranných sborů
- česko-rakouské knihovny
- kulturního spolku (např. ochotnické divadlo)
- společná česko – rakouská kancelář s nabídkami práce (např. agentura pro práce v sezoně)
- jiná.....

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 3 - Dotazník pro úředníky

Dotazník pro občany mikroregionu Dyje

Dobrý den,

mé jméno je Marcel Křížka a jsem studentem Soukromé vysoké školy ekonomické ve Znojmě a chci Vás poprosit o vyplnění tohoto krátkého dotazníku. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce, která zkoumá vývoj veřejné správy v mikroregionu Dyje. QR kód odkazuje na elektronickou verzi.

Děkuji předem za vyplnění

1. Vaše pohlaví:

muž

žena

2. Jste:

zaměstnaný

nezaměstnaný

v důchodu

student

3. Vaše vzdělání

základní

střední s maturitou

vyučen

vysokoškolské

4. Veřejná správa regionu prošla v poslední době řadou změn. Jak dané změny subjektivně hodnotíte? Obodujte na předložené škále, kdy jedna znamená negativně hodnotím a deset znamená pozitivně hodnotím.

- a) reforma územního členění veřejné správy – zánik okresů, vznik krajů a následné zavedení obcí I. až III. stupně .....
- b) modernizace veřejné správy (zavedení počítačů a nových technologií) .....
- c) Egovernment (Czechpoint, Datové schránky, základní registry atd.) .....
- d) nové možnosti příhraniční spolupráce (hasiči, záchranka, školství, dopravní dostupnost).....
- e) podpora veřejné správy z EU .....
- f) snižování administrativní a regulační zátěže, optimalizace .....
- g) dotační tituly nadřízených celků (životní prostředí, infrastruktury, památky) .....
- h) snaha o přijetí standardů veřejné správy – Evropská charta místní samosprávy .....
- i) zdravotnictví, školství, zemědělství (lékař v obci, dostupnost škol atd.) .....

5. Jak hodnotíte výkon úřadů veřejné správy ve Vašem regionu? Obodujte na předložené škále, kdy jedna znamená negativně hodnotím a deset znamená pozitivně hodnotím.

- a) ochota .....
- b) odbornost .....
- c) rychlost .....
- d) technologické zázemí .....
- e) dojezdová vzdálenost .....
- f) zázemí pro občany .....

- e) dojezdová vzdálenost .....
- f) zázemí pro občany .....

8. Pokud jste v otázce č. 5 ohodnotili výkon úřadu VS negativně (tzn. 0-5), uveďte prosím při jaké příležitosti (administrativa na úřadu) jste se s problémem setkali.

- a) ochota.....
- b) odbornost.....
- c) rychlost.....
- d) technologické zázemí.....
- e) dojezdová vzdálenost.....
- f) zázemí pro občany.....

9. Chybí Vám v regionu některá služba veřejné správy?

- ano ne

10. Pokud jste v otázce č. 9 odpověděli ano, která?

- pomoc při hledání práce – úředník úřadu práce
- technologické zázemí pro vyřízení administrativy – např. veřejné počítače s internetem
- podpora záchranných sborů (hasiči a záchranáři)
- služby české pošty spojené s e-Governmentem (czechpoint, elektronické konverze dat)
- jiná.....

11. Pomohla by dle vašeho názoru rozvoji veřejné správy v regionu případná užší spolupráce v mikroregionu se sousedním rakouským regionem?

- ano spíše ano ne spíše ne

12. Pokud jste odpověděli ano, co by mohlo veřejné správě pomoci?

- spolupráce úřadů VS v oblasti politiky zaměstnanosti
- spolupráce školství
- spolupráce zemědělství
- jiná.....

13. Uvítali byste, kdyby česko-rakouská spolupráce znamenala vznik:

- česko-rakouské školky kulturního spolku (např. ochotnické divadlo)
- česko-rakouské ZŠ spolupráce dobrovolných záchranných sborů
- česko-rakouské knihovny spolupráce v oblasti zemědělství (např. vinařství)
- spolupráce v oblasti zemědělství (např. vinařství)
- společná česko – rakouská kancelář s nabídkami práce (např. agentura pro práce v sezoně)
- jiná.....

Zdroj: Vlastní zpracování